

Abdullah bin Nasir es-Sulejman

Odabrani tekstovi o istihara-namazu

Odabrani tekstovi o istihara-namazu

Sakupio i pripremio:
Abdullah bin Nasir es-Sulejman

S arapskog preveo:
dr. Šukrija H. Ramić

Sarajevo, 2001 - 1422. G.H.

<i>Naslov originala</i>	ISTIHARA
<i>Naslov prijevoda:</i>	ODABRANI TEKSTOVI O ISTIHARA NAMAZU
<i>Sakupio i pripremio</i>	Abdullah bin Naser es-Sulejman
<i>S arapskog preveo</i>	dr. Šukrija H. Ramić
<i>Šerijatski recenzent</i>	Muhamed Mehanović
<i>Likovno-tehnički urednik</i>	Fatih Farhat
<i>Lektor i korektor</i>	Omer Resulović
<i>DTP</i>	B Concept
<i>Štampa</i>	“OKO” - Sarajevo
<i>Tiraž:</i>	30 000 KNJIGA BRC
<i>Prvo izdanje</i>	BESPLATNI PRIMJERAK

CIP • Katalogizacija u publikaciji
Nacionalna i univerzitetska biblioteka Bosne i Hercegovine, Sarajevo

297.131

Odabrani tekstovi o istihara-namazu / skupio i pripremio Abdullah bin Nasir es-Sulejman;
s arapskog preveo Šukrija H. Ramić. - Sarajevo: Visoki saudijski komitet za pomoć BiH (etc.),
2001. - 54 str.; 20 cm - (Porodična biblioteka; knj.br. 21)

Prijevod djela; Istihara. - Bibliografske i druge bilješke uz tekst

ISBN 9958 - 880- 29 - 6

1. es-Sulejman, Abdullah bin Nasir
COBISS/BiH - ID 10284806

Uvod

Allahu, uistinu, pripada sva hvala, Njega hvalimo, od Njega pomoć i oprost tražimo. Utječemo se Allahu od zla naših duša i loših djela naših. Koga Allah uputi, nema nikog ko ga može na stranputicu okrenuti, a koga uputi u zabludu, njemu nema upućivača. I svjedočim da nema boga osim Allaha Jedinoga, Koji nema sudruga i svjedočim da je Muhammed Njegov rob i poslanik.

Svaki čovjek na ovoj planeti nastoji postići sreću, uspjeh i spasenje. Na tom putu on čini sve što je u mogućnosti da bi to postigao. Ponekad, donoseći neku odluku, dovodi u opasnost svoj imetak i život misleći da je u njoj svako dobro, a može se desiti da u toj odluci bude propast njegova imetka i pogoršanje njegova stanja, a možda čak i život izgubi zbog takve odluke. Ponekad se dogodi suprotno onome čemu je čovjek težio i što je očekivao. Možda čovjek naumi nešto jednostavno, a iz toga proizide ono čemu se nije nikada nadao. Upravo zbog svega toga istihara-namaz propisana je kao zaštita od pogrešne odluke, kao sigurnost od poklizića, jer je ona sunnet koji je došao da bi zaštitio čovjeka na dunjaluku i da bi ga spasio na Sudnjem danu. (Ostavio sam vam dvije stvari kojih ako se budete držali, nećete zalutati: Allahovu knjigu i sunnet Njegova poslanika.)¹

Imam El-'Ajni, neka mu se Uzvišeni Allah smiluje, kaže: "Neka čovjek ne izostavlja istihara-namaz zbog toga što nešto smatra nevažnim i što za tim nema interesovanja, jer može se desiti da mu nešto što se smatra nebitnim donese štetu, bilo da to uradi ili pak izostavi. Zbog toga je Alejhisselam rekao: "Neka svako od vas

¹ Njegov sened je dobar. Zabilježio ga je Malik kao *mursel* i Hakim preko Ibn-Abbasa, i njegov sened je dobar. Svjedoči mu hadis Džabirov kojeg je šejh Albani zabilježio u *Silsiletul-ehadis es-sahiha*, br. 1761.

pita svoga Gospodara, pa čak i u pogledu pertli na svojoj obući." ² Zbog važnosti istihara-namaza napisao sam ovu poslanicu s ciljem:

1- slijeđenja sunneta prvaka među poslanicima, Alejhisselama, s.a.v.s, oživljavanjem njegova sunneta koji se ogleda u istihara-namazu, a koji je većina od nas zaboravila i zapostavila;

2- postizanja sretnog i uspješnog života kroz istiharu (traženje ispravne odluke) od Stvoritelja Uzvišenog;

3- nastojanje da se donese ispravna odluka u svim našim poslovima, kako bi se zaštitili od pogrešne odluke, i bili sigurni od pokliznuća.

U hadisu koji prenosi Džabir bin Abdullah, r.a, stoji: "Allahov Poslanik, s.a.v.s, podučavao nas je da obavljamo istihara-namaz u svakoj prilici, kao što nas je podučavao nekoj suri iz Kur'ana. Govorio je: Kada neko od vas hoće uraditi (neki posao), neka mimo farza klanja dva rekata, a zatim neka kaže: Allahu, ja tražim za sebe što je dobro, s Tvojim znanjem, i molim Te da mi daš Svojom moći i molim Te da mi daš od Tvoje velike blagodati! Ti, zaista, sve možeš, a ja ne mogu! Ti sve znaš, a ja ne znam, i Ti si poznavalac tajni! Allahu, ako je ovaj posao koristan za mene, moju vjeru, život, i svršetak (ahiret) (ili je rekao: "...u mojoj bliskoj i dalekoj budućnosti") - Ti mi ga odredi (propiši) i olakšaj, a zatim mi daj bericet (blagodat) u njemu. A ako je ovaj posao zlo za mene, moju vjeru, život, i svršetak (ahiret), (ili je rekao: "...u mojoj bliskoj i dalekoj budućnosti"), - (Ti ga od mene otkloni i udalji me od njega i odredi (propiši) mi dobro, ma gdje se ono nalazilo, zatim mi daj da s njim budem zadovoljan!)" Rekao je: A zatim spomene svoju želju. " (Zabilježio ga je Buhari.)

"Ovaj hadis upućuje na to da se čovjek treba u svim svojim aktivnostima povjeriti Allahu, dž.š., (tražeći od Njega da mu On da ispravnu odluku) i ne uzdati se u svoju snagu i moć." ³ "To je zbog toga što se čovjeku može desiti da kada promatra neko pitanje relevantno za njega, ono mu se podudara s njegovim prohtjevima, pa ga zadivi, prevari i obmane, te ukoliko dobro ne prouči njegove posljedice, ono ga odvede u propast i razvali mu posao. Prema tome, upotrijebi čvrstu odlučnost u svemu što si naumio i snažno, uz pomoć Allaha Uzvišenog, pređi na njegovu realizaciju i puno klanjaj istihara-namaz tražeći od svoga Gospodara da ti da pravilnu odluku." ⁴

Odabrao sam neke tekstove koje su u pogledu istihara-namaza napisali učenjaci u izvornim knjigama i te njihove tekstove poredao sam (odgovarajućim redoslijedom)

² Umdetul-kari šerhu Sahihil-Buhari, 6/241.

³ El-Menhelul- azbu el-mevrud, 7/201.

⁴ Ibn-Haldun, *Et-Tarih*, 1/551/.

kako bi čitaocu olakšao. Ovu sam poslanicu nazvao "Odabrani tekstovi o istihara-namazu".

Allaha molim Njegovim lijepim imenima i uzvišenim svojstvima da okoristi mene i moje roditelje ovom poslanicom onda kada prestanem djelovati (na ovom dunjaluku) i da je učini djelom urađenim isključivo radi Njegova zadovoljstva, koje će kao takvo kod Njega biti primljeno i biti blagodarno za njegova pisca i čitaoca i da okoristi svakome ko pomogne na njenom širenju u cilju oživljavanja tog sunneta, tj. istihara-namaza.

I na kraju, neka je sva hvala Allahu, Gospodaru svjetova, i neka je salavat i selam na našeg vjerovjesnika Muhammeda, njegovu porodicu i sve njegove ashabe.

9/7/1422.g. po H.

Razlog pisanja ove poslanice

Dešavalo mi se puno puta da u poslovima, od kojih sam se nadao dobru i bojao da se ne završe s lošim posljedicama, budem neodlučan u donošenju potrebnih odluka. Puno sam se dvoumio u pogledu realizacije određenog posla, ukoliko nisam klanjao istiharu i zamolio Allaha, dž.š, (da mi da pravu odluku). Jedna od takvih situacija koja mi se desila u pogledu istihara-namaza desila se kad sam jednom prilikom odlučio posjetiti prijatelja s kojim sam utanačio termin. Prije nego što sam izašao iz kuće, klanjao sam istihara-namaz na ime tog mog putovanja. Kada sam izašao iz kuće, primijetio sam da sam zaboravio ključeve od auta. Vratio sam se u kuću, kad ono telefon zvoni. Javio sam se i to je bio moj prijatelj koji mi se izvinio i obavijestio me da me neće moći primiti u dogovorenom terminu zbog iznenadnog putovanja na koja mora ići. Tako je zaboravljanje ključeva, nakon što sam klanjao istihara-namaz bilo uzrok da se vratim u kuću i javim se na telefon. Allah, dž.š, me zbog istihara-namaza sačuvao da bespotrebno idem na taj težak put od kojeg ne bih imao nikakve koristi.

Jednom sam klanjao istihara-namaz i zamolio Allaha, dž.š, (da mi da pravu odluku) u pogledu moga učešća u jednom trgovačkom projektu pri kojem sam uložio dosta novca. Donio sam odluku i uzeo učešće u tom projektu. Nakon godinu i po odgovorni za projekat objavili su njegov bankrot i velike gubitke koje je taj projekat doživio! Za-pitao sam se kako to da izgubim kad sam klanjao istihara-namaz i zamolio Allaha, dž.š, da mi da ispravnu odluku?! Tješio sam se govoreći da Allah, dž.š, zna mudrosti koje su za mene tajna. Tada sam počeo čitati o istihara-namazu, propisima, adabima, koristima i mudrostima u vezi s tim namazom. "Možda je

određeno ono što je dobro, a što se čovjeku čini lošim, kako Uzvišeni kaže: "...možda nešto ne budete voljeli, a ono za vas bude dobro." ⁵

Čitajući hadise o istihara-namazu i onome što je o njoj napisano došao sam do spoznaje onoga što je razgalilo moje grudi i odstranilo od mene brigu i tugu. Naime, spoznao sam neke mudrosti koje nisam znao, a zbog kojih je, u islamu, propisana istihara-namaz. Te koristi do kojih sam došao proučavajući ovu temu zabilježio sam i klanjao istihara-namaz moleći Allaha, dž.š, da mi da odluku u pogledu njihova publiciranja kako bi korist bila opća. Klanjao sam dva rekata prije negoli sam ih publicirao.

Ja, uistinu, molim Allaha, dž.š, da ova poslanica bude jedan od plodova istihara-namaza, a u vezi s pomenutim učešćem u trgovačkom projektu. Naime, to učešće uzrok je pisanja ove poslanice za koju molim Allaha, dž.š, nagradu, kada moje aktivnosti (na ovom dunjaluku) prestanu, kao što Ga molim da njome okoristi mene, moje roditelje i sve one koji je pročitaju, po njoj postupaju i nju publiciraju. Amin.

Hadis o istihara-namazu

Pripovijedao nam je Kutejbe, njemu Abdurrahman bin Ebul-mevali, od Muhammeda bin el-Munkedira, on od Džabira bin Abdullaha, r.a, da je rekao: "Allahov Poslanik, s.a.v.s, podučavao nas je da obavljam istihara-namaz u svakoj prilici, kao što nas je podučavao nekoj suri iz Kur'ana. Govorio je: "Kada neko od vas hoće uraditi (neki posao), neka mimo farza klanja dva rekata, a zatim neka kaže: Allahu, ja tražim za sebe što je dobro, s Tvojim znanjem, i molim Te da mi daš Svojom moći i molim Te da mi daš od Tvoje velike blagodati! Ti, zaista, sve možeš, a ja ne mogu! Ti sve znaš, a ja ne znam, i Ti si poznavalac tajni! Allahu, ako je ovaj posao koristan za mene, moju vjeru, život, i svršetak (ahiret) (ili je rekao: "...u mojoj bliskoj i dalekoj budućnosti"), - Ti mi ga odredi (propiši) i olakšaj, a zatim mi daj beričet (blagodat) u njemu. A ako je ovaj posao zlo za mene, moju vjeru, život, i svršetak (ahiret), ili je rekao: "...mojoj bliskoj i dalekoj budućnosti"), - Ti ga od mene otkloni i udalji me od njega i odredi (propiši) mi dobro, ma gdje se ono nalazilo, zatim mi daj da s njim budem zadovoljan!" Rekao je: "...a zatim spomene svoju želju." (Zabilježio ga je Buhari.)

⁵ Umdetul-kari, 6/234.

Tahridž (izvori) ovog hadisa

(Zabilježio ga je Buhari, 3/85, "Kitabut-tehedždžud", Babu ma džae fi et-tetavvu'i mesna mesna, hadis br. 1166, 11/187, "Kitabud-da'vat", Babud-du'ai 'indel-istihare, hadis br. 6382, 31/387, "Kitabut-tevhid", Babu kavillahi te'ala kul huvel-kadiru, hadis br. 7390. U knjizi *El-Edeb el-mufred*, hadis br. 703. Ebu-Davud, *Sunen*, "Kitabus-salati", Babun fil-istihareti, hadis br. 1538. Nesai, *Sunen*, 6/80, "Kitabun-nikah", Babun kejjel-istiharetu, hadis br. 3253. Ibn-Madže, *Sunen*, 1/440, "Kitabu ikametis-salati ves-sunnetu fiha", Babu ma džae fi salatil-istihare, hadis br. 1383, Ahmed, *Musned*, 3/344, i Abdullah bin Ahmed u *Ez-Zevaidu 'ale-l-Musned*, 3/344 i Abd bin Humejd, str. 328.)⁶.

Neke razlike u predanjima ovog hadisa⁷:

U predanju kod Buharije stoji: "ve me'aši" (život, životno izdržavanje, sredstva za život), a u drugom predanju "ve me'išeti" (život, životno izdržavanje, sredstva za život).

Ebu-Davud je dodao: "ve me'adi" (mjesto moga povratka, tj. budući svijet), nakon njegovih riječi "ve me'aši".

U hadisu Ibn-Mesuda kod Taberanije u *El-Evsatu* stoji: "fi dini ve dun'jaje" (za moju vjeru i život).

U hadisu Ebu-Ejjuba kod Taberanije stoji: "fi dunjaje ve ahireti" (za moj dunjaluk i ahiret)

U hadisu Ibn-Mesuda koji bilježi El-Bezzar umjesto "fe jessirhu li" (i olakšaj mi ga), stoji "fe veffikhu ve sehhilhu" (učini ga uspješnim i olakšaj ga)

U predanju kod Nesaija stoji "hajsu kuntu" (gdje god budem).

U predanju kod Bezzara stoji: "ako je nešto drugo dobro daj mi dobro ma gdje ono bilo".

Ebu Ja'la el-Mosuli zabilježio je s vjerodostojnim senedom, a također i Ibn Hibban u svome *Sahihi* od Ebu-Seida da je ovaj rekao: "Čuo sam Allahova Poslanika, s.a.v.s, kako kaže: 'Kada neko od vas hoće uraditi (neki posao), neka kaže: 'Allahu, ja tražim za sebe što je dobro, s Tvojim znanjem...'" kao

⁶ Tuhfetu-l-ahvezi, 2/604.

⁷ Određene razlike u predanjima ovog hadisa preuzete su iz sljedećih izvora uz skraćivanja i mijenjanje redosljeda: *Umdetu-l-kari*, 6/239, *Tuhfetul-ahvezi*, 2/605, *Avnul-ma bud*, 4/293.

i Džabirov hadis, da bi na kraju rekao: "...i odredi (propiši) mi dobro, ma gdje se ono nalazilo. Nema moći niti snage osim s Allahom."

U predanju Ibn-Hibbana stoji: "...ako je nešto drugo dobro za mene, odredi mi dobro ma gdje ono bilo". U drugom njegovu predanju stoji: "...ma gdje se ono nalazilo. Nema moći niti snage kod Allaha."

Ibn-Hibban bilježi u svom *Sahihu*: "Kada neko od vas hoće uraditi (neki posao), neka kaže: 'Allahu, ja tražim za sebe što je dobro...'" On je naveo hadis i nije spomenuo "el-azim" (velike). Na kraju ovog predanja stoji: "i... obraduj me Tvojom odredbom."

Ibn-Hibban je zabilježio u svom *Sahihu*, Taberani u *El-Kebiru*, i tekst navodimo od njega, od Ebu-Ejjuba el-Ensarija, r.a, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s, rekao: "Ne pričaj o prošnji nikome, zatim lijepo i propisno uzmi abdest, zatim klanjaj što ti je Allah odredio, zatim zahvaljuj svome Gospodaru i veličaj Ga, zatim kaži: 'Allahu, Ti, zaista, sve možeš, a ja ne mogu!'", ...do njegovih riječi: "...Ti si poznavalac tajni." Nakon toga u njemu stoji: "Ako je ta ženska osoba (spomene je s njenim imenom) dobro za mene u mom dunjaluku i ahiretu, odredi mi da se njome oženim", ili je rekao: "...propiši mi je." Ibn-Hibban kaže: "...dobro za mene u pogledu moje vjere, moga dunjaluka i moga ahireta, propiši mi je, a ako je druga bolja za mene u pogledu moje vjere, moga dunjaluka i moga ahireta, odredi mi je "

Buhari u poglavlju "Ed-Da'vat" kaže: "...u svim pitanjima, kao što je određena sura u Kur'anu." U tom predanju on nije rekao: "mimo farza". U njemu je rekao: "...zatim me njime obraduj". U "Kitabut-tevhidu" on je rekao: "Podučavao je svoje ashabe istihari", tj. istihara-namazu 'u svim stvarima'."

U predanju Nesaije u poglavlju "En-Nikah" stoji: "...molim Te da mi daš Svojom moći." Ebu-Davud i Ibn-Madže nisu rekli: "...u svim pitanjima..."

Taberani u *El-Evsatu* od Ibn-Mesuda navodi: "...i molim Te da mi daš od Tvoje prostrane blagodati!"

Drugi hadisi o istihara-namazu

- 1- Aiša prenosi od Ebu-Bekra es-Siddika, r.a, da bi Vjerovjesnik, s.a.v.s, kada bi nešto htio, govorio: "Allahu, učini mi to dobrim i odaberi za mene." Zabilježio ga je Tirmizi u poglavlju "Ed-Da'vat."⁸
- 2- Od Sa'da bin Ebu-Vekkasa prenosi se da je Allahov Poslanik, s.a.v.s, rekao: "Vid sreće čovjekove jeste u traženju dobra putem istihare od Allaha, kao i u njegovom zadovoljstvu onim što mu je Allah odredio. Vid čovjekove nesreće jeste u zapostavljanju traženja pomoću istihare dobra od Allaha kao i u mržnji prema onom što mu je Uzvišeni Allah odredio." Zabilježio ga je Ahmed i ovaj citat je njegov, zatim Tirmizi, El-Bezzar, Ebu-Ja'la i Hakim.⁹
- 3- Od Enesa bin Malika prenosi se da je Allahov Poslanik, s.a.v.s, rekao: "Neće biti na gubitku onaj ko traži dobro (od Allaha) putem istihare i neće se pokajati ko potraži savjet i neće osiromašiti ko ekonomiše (ko je umjeren i ko ne rasipa)." Zabilježio ga je Taberani u *El-Mu'džemu es-sagiru* i *El-Evsatu*.¹⁰

Komentar hadisa

Od Džabira bin Abdullaha, r.a, prenosi se da je rekao: "Allahov Poslanik, s.a.v.s, podučavao nas je da obavljam istihara-namaz u svakoj prilici, kao što nas je podučavao nekoj suri iz Kur'ana. Govorio je: "Kada neko od vas hoće uraditi (neki posao), neka mimo farza klanja dva rekata, a zatim neka kaže: 'Allahu, ja tražim za sebe što je dobro, s Tvojim znanjem, i molim Te da mi daš Svojom moći i molim Te da mi daš od Tvoje velike blagodati! Ti, zaista, sve možeš, a ja ne mogu! Ti sve znaš, a ja ne znam, i Ti si poznavalac tajni! Allahu, ako je ovaj posao koristan za mene, moju vjeru, život, i svršetak (ahiret) (ili je rekao: '... mojoj bliskoj i dalekoj budućnosti'), Ti mi ga odredi (propiši) i olakšaj, a zatim mi daj berićet (blagodat) u njemu. A ako je ovaj posao zlo za mene, moju vjeru, život, i svršetak (ahiret) (ili je rekao: '... mojoj bliskoj i dalekoj budućnosti'), Ti ga od mene otkloni i udalji me od njega i odredi (propiši) mi dobro, ma gdje se ono nalazilo, zatim mi daj da s njim

⁸ Hafiz Ibn-Hadžer ocijenio ga je u *Fethul-Bariju* slabim, 11/184. Tirmizi je rekao (5/535): "Ovaj hadis je *garib*. Nije nam poznat osim preko Zenfela, a on je slab ravija kod stručnjaka u hadisu.

⁹ Hafiz Ibn-Hadžer ocijenio ga je u *Fethul-Bariju* dobrim, 11/184. Albani ga je ocijenio slabim u *Da iful-Džami is-sagiru*, hadis br. 5306, kao i u *Es-Silsile ed-da ife*, hadis br. 1800.

¹⁰ Hafiz (Ibn-Hadžer) u *Fethul-bariju* rekao je: "Njegov sened je vrlo slab." 11/184.

budem zadovoljan!" Rekao je: "A zatim spomene svoju želju." (Zabilježio ga je Buhari.)

"... podučavao nas je da obavljamo istihara-namaz."

Njegove riječi: "Allahov Poslanik, s.a.v.s, podučavao nas je da obavljamo istihara-namaz..." U predanju od Ma'na stoji: "...podučavao svoje ashabe." Isto je i u predanju Bišra bin 'Umejra.¹¹

Njegove riječi: "... podučavao nas je", tj. istihar-namazu i njegovoj dovi.¹²

"... podučavao nas je da obavljamo istihara-namaz", tj. način na koji se on klanja, kako glasi njegova dova u pogledu onoga što je dopušteno, te onoga što je dužnost i onoga što je lijepo a u čemu postoji mogućnost izbora.¹³

"...u svakoj prilici."

Ibn-Hadžer, neka mu se Allah Uzvišeni smiluje, veli: "U predanju kod Buharije stoji: 'Allahov Poslanik, s.a.v.s, podučavao nas je da obavljamo istihara-namaz u svakoj prilici...' Ovdje se ne misli na općenitost, nego se misli na ono što je spomenuto. Prema tome to je općenitost koja je specificirana."¹⁴ On je također rekao: "Ova općenitost obuhvata velike i male stvari, jer, možda, o nekoj sitnici ovisi nešto veliko i značajno."¹⁵ Ajni, neka mu se Allah Uzvišeni smiluje, veli: "Njegove riječi "...u svakoj prilici" dokaz su da se radi o općenitosti i da čovjek ne izostavlja istihara-namaz zbog toga što nešto smatra malim i što za tim nema interesovanja, jer može se desiti da nešto što se smatra nebitnim donese štetu bilo da to uradi ili pak izostavi. Zbog toga je Alejhisselam rekao: "Neka svako od vas pita svoga Gospodara pa čak i u pogledu pertli na svojoj obući."¹⁶

¹¹ Hafiz Ibn-Hadžer, *Fethu-l-bari*, 11/188.

¹² Tuhtetul-ahvezi, 2/603.

¹³ El-Menhelul- azb el-mevrud šerhu Suneni Ebi-Davud, 7/197.

¹⁴ El-Menhelul- azb el-mevrud šerhu Suneni Ebi-Davud, 7/197.

¹⁵ Fethul-Bari, 11/188.

¹⁶ Umdetul-kari šerhu Sahihil-Buhari, 6/241.

"...kao što nas je podučavao nekoj suri iz Kur'ana."

Njegove riječi: "...kao što nas je podučavao nekoj suri iz Kur'ana" jesu dokaz o potrebi da se vodi računa o istihara-namazu, da je istihara-namaz potvrđena i da ju je poželjno obavljati.¹⁷

Neki su rekli da se poređenje ogleda u tome da kako postoji općenita potreba za Kur'anom pri klanjanju namaza isto tako postoji općenita potreba da se klanja istihara-namaz u svim situacijama.¹⁸

Ibn Ebu-Džemre veli: "Poređenje se odnosi na učenje napamet njegovih (kur'anskih) slova, rasporedu njegovih riječi, zabrani da mu se šta dodaje ili oduzima, (naredbe) da se njemu podučava i da se čuva. Moguće je da se (poređenje odnosi) na pažnju prema njemu, postizanju njegova berićeta i izražavanje poštivanja prema njemu, a moguće je da a to zasniva na činjenici da se do spoznaje jednog i drugog došlo putem Objave. Tibi je rekao: "U tome je naznaka potrebe da se vodi potpuna pažnja o ovoj dovi i namazu jer ih je učinio da oni slijede odmah iza farz-namaza i Kur'ana."¹⁹ Tj. vodi brigu o istihara-namazu zbog njene koristi koja je općenita kao što vodiš brigu o nekoj suri.²⁰

Njegove riječi: "...kao što nas je podučavao nekoj suri iz Kur'ana" znače da je on vodio računa da nas poduči istihara-namazu zbog općenite potrebe za njim, kao što je uopćena potreba za učenjem (Kur'ana) u namazu.²¹

"Kada neko od vas hoće uraditi (neki posao)..."

Ibn-Mensur, neka mu se Allah Uzvišeni smiluje, veli: "*Vehime biš-šej'i jehimu hemmen*" a to znači: "Nanijetio je to, htio ga je i donio je čvrstu odluku u pogledu toga."²² *El-hemm* jeste ono o čemu čovjek brine u svojoj duši. Kaže se: "Ta stvar me zaokupirala." *El-hemmetu* i *el-himmetu* jeste ono što je odlučio da uradi. Možeš kazati: On je *'azimul-hemmi* (u velikoj brizi), *sagirul-himmeti* (neambiciozan), *be'idul-himmeti vel-hemmeti* (ambiciozan i odlučan).²³

¹⁷ Umdetul-kari šerhu Sahihi l-Buhari, 6/241.

¹⁸ Fethul-Bari, 11/188.

¹⁹ Fethul-Bari, 11/188.

²⁰ Nesai, *Sunen*, 5/80.

²¹ El-Menhelul- azb el-mevrud šerhu Suneni Ebi-Davud, 7/198.

²² Ibn-Mensur, *Lisanu-l- arab*, 15/137.

²³ Ibn-Mensur, *Lisanu-l- arab*, 15/137.

Ibn-Hadžer, da mu se Allah Uzvišeni smiluje, veli: "Njegove riječi: "...kada neko od vas hoće" znače da istihara-namaz treba klanjati kod prve pomisli (na neko djelo) tako da mu se pokaže berićetom namaza i dove ono u čemu je svako dobro, za razliku od situacije kada se neka stvar kod njega učvrsti i odlučnost i volja da je uradi ojačaju. U takvoj situaciji u njega se ulije naklonost i ljubav prema tome, te postoji bojazan da vid razboritosti postane za njega nevidljiv zbog toga što ga je naklonost prema tome nadvladala. Rekao je: "Postoji mogućnost da se pod *el-hemm* misli na *el-'azime* (čvrstu odluku), jer se pomisao ne ustaljuje, te prema tome neće klanjati istiharu osim za ono za što namjerava donijeti odluku da uradi, u suprotnom, kada bi klanjao istihara-namaz zbog svake pomisli i ideje koja mu na um padne, klanjao bi istiharu i za ono što ga se ne tiče i tako gubio svoje vrijeme. U hadisu Ibn-Mesuda stoji: "Kada od vas neko nešto htjedne, neka kaže..."²⁴ Menavi, da mu se Allah Uzvišeni smiluje, veli: "Jezičari i komentatori kazali su jasno da 'hemme' ovdje znači: *erade ve kasade ve neva* (htjedne, odluči i nanijeti). Prethodno je navedeno u hadisu Ibn-Mesuda: "...kada neko od vas nešto htjedne, neka kaže..." Isto stoji i u hadisu Ebu-Hurejrea kod Ibn-Hibbana: "...kada neko od vas nešto htjedne, neka kaže..."²⁵

Šejh Mahmud es-Subki, da mu se Allah Uzvišeni smiluje, veli: "Ono što na um pada je višestepeno:

- *el-hadžis* (misao) koja se pojavi i brzo proleti;
- *el-hatir* (misao) koja se pojavi i zadrži za trenutak;
- *hadisun-nefs* (govor duše), a to je njeno uljepšavanje stvari. To se ne bilježi (tj. meleki ne pišu; prim prev.) bilo dobro ili zlo;
- *el-hemm*, a to je davanje prednosti da se nešto uradi. To se bilježi ukoliko je dobro, a ne bilježi ukoliko je zlo;
- *el-'azm* jeste odlučnost da se uradi određeno djelo i ono se bilježi bilo kao dobro ili zlo.

Prema tome njegove riječi: "**Kada neko od vas hoće...**" ukazuju na to da istihara-namaz treba klanjati kod prve pomisli (na neko djelo) tako da mu se pokaže berićetom namaza i dove ono u čemu je svako dobro, za razliku od situacije kada se neka stvar kod njega učvrsti i njegova odlučnost i volja da je uradi ojačaju. Tada se u njega ulije naklonost i ljubav prema tome, te postoji bojazan da vid razboritosti postane za njega nevidljiv zbog toga što ga je naklonost prema tome nadvladala. Postoji mogućnost da se pod *el-hemm* misli na *el-'azm* (čvrstu odluku), jer pomisao se ne ustaljuje, te prema tome neće klanjati istiharu osim u slučaju za ono za što se

²⁴ Fethul-Bari, 11/188.

²⁵ Fejdu l-Kadir šerhu l-Džami is-sagir, 1/279.

odlučio da uradi, u suprotnom, kada bi klanjao istihara-namaz zbog svake pomisli i ideje koja mu na um padne, klanjao bi istiharu i za ono što ga se ne tiče i tako gubio vrijeme. U hadisu Ibn-Mesuda stoji: "Kada od vas neko nešto htjedne...", tj. čvrsto odluči da poduzme neku važnu stvar kao što je putovanje, trgovina, ženidba itd., (ovo se ne odnosi na ono što se često ponavlja kao što je jelo i piće.)²⁶

"Postoji mogućnost da se pod *el-hemm* misli na *el-'azime* (čvrstu odluku), jer pomisao se ne ustaljuje, te prema tome neće klanjati istiharu osim u slučaju za ono za što namjerava donijeti odluku da uradi, u suprotnom, kada bi klanjao istihara-namaz zbog svake pomisli i ideje koja mu na um padne, klanjao bi istiharu i za ono što ga se ne tiče i tako gubio svoje vrijeme."²⁷

"...neka mimo farza klanja dva rekata..."

Ibn-Hadžer, da mu se Allah Uzvišeni smiluje, veli: "Ovim se ograničava hadis Ebu-Ejjubov u kojem je rekao: 'Klanjaj ono što ti je Allah propisao.'" Te hadise moguće je pomiriti tako da se kaže kako se misli na to da se ne može klanjati samo jedan rekat jer tekst eksplicitno spominje dva rekata, a njihovo je spominjanje u smislu ukazivanja od manjeg ka većem, tako da kada bi klanjao četiri rekata, bilo bi ispravno. Literarno vidljivo značenje ukazuje da ukoliko želi klanjati više rekata, treba predati selam nakon svaka dva rekata kako bi se to moglo podvesti pod ime "dva rekata" i nije ispravno klanjati četiri rekata s jednim selamom. Riječi Nevevijeve ukazuju da je to ispravno.²⁸

Šejh Mahmud Es-Subki, da mu se Allah Uzvišeni smiluje, veli: "Njegove riječi: '...neka mimo farza klanja dva rekata', tj. sa nijetom istihare. Iz njih se razumije da neće klanjati više od dva rekata, niti manje, za razliku od onih koji kažu da kada bi klanjao više od dva rekata, onda bi to bilo ispravno."²⁹

Pravnici u četiri mezheba slažu se da je najbolje da se istihara-namaz sastoji iz dva rekata. Hanefije, malikije i hanbelije nisu eksplicitno rekle da se može klanjati više, dok su šafije dopustile da se klanja više od dva rekata. Oni smatraju da je ograničavanje na dva rekata u smislu objašnjenja potrebnog minimuma da bi se njime ostvarila istihara-namaz.³⁰

²⁶ El-Menhelul- azb el-mevrud šerhu Suneni Ebi-Davud, 7/198.

²⁷ Avnul-Ma bud šerhu suneni Ebi-Davud, 4/291.

²⁸ Fethul-Bari, 11/189.

²⁹ El-Menhelul- azb el-mevrud šerhu Suneni Ebi-Davud, 7/198.

³⁰ El-Mevsu a el-fikhije, 3/244, prenoseći iz El-Futuh at er-rabbanije, 3/348.

U klanjanju dva rekata prije dove ukazuje se na riječi Uzvišeniog: "...i potpomognite se strpljenjem i namazom." Najbolji među stvorenjima, Muhammed, s.a.v.s, bi, kada ga nešto snađe, požurio na namaz. Tako se od Aiše, r.a, prenosi da je rekla: "On bi, kada bi ga što snašlo, požurio na namaz."

Od Abdullaha bin Mes'uda prenosi se da je rekao: "Sve dok si na namazu ti kucaš na vrata Gospodara, a onome ko puno kuca na Vladareva vrata, ona će se brže otvoriti."³¹

"...mimo farza..."

Nevevi, da mu se Allah Uzvišeni smiluje, veli: "Taj namaz se čini klanjanjem dva rekata nafile. Vidljivo značenje upućuje da se istihara postiže klanjanjem dva rekata potvrđenih sunneta, tahijjetul-mesdžida i drugih nafila."³² Ibn-Hadžer, da mu se Allah Uzvišeni smiluje, veli: "Nevevi je u *El-Ezkar* rekao: 'Bilo bi ispravno kada bi proučio dovu za istiharu, nakon što npr. klanja potvrđene sunnete podnevskog ili nekog drugog (farz) namaza, ili nekih drugih potvrđenih nafila, ili nafile uopćeno, bilo da se sastoji od dva ili više rekata.' Ovako je on to rekao bez navođenja bilo kakvih uvijeta, a to je upitno. Čini se da treba kazati: 'Ako zanijeti taj namaz, tj. određeni potvrđeni sunnet ili određenu nafilu tako da mu u isto vrijeme bude i istihara-namaz, tada je to dovoljno, za razliku od situacije kada to ne zanijeti, izuzimajući namaz *tehijjetul-mesdžida* jer se njime želi da ljudi uče dovu, a istiharom se želi postići da se nakon namaza uči dova ili za vrijeme klanjanja (istihare). Uslišavanje je manje vjerovatno ukoliko se čovjek sjeti potrebe nakon što završi namaz, jer vidljivo značenje hadisa upućuje da se namaz i dova trebaju obaviti nakon što se pojavi želja za određenim poslom."³³ Ibn-Hadžer, da mu se Allah Uzvišeni smiluje, veli: 'Iz njegovih riječi 'mimo farza' razumije se da naredba o klanjaju dva rekata istihare nije u smislu stroge obaveze. Naš šejh u komentaru na Tirmizijin *Sahih* kaže: 'Ne znam da je iko rekao da je istihara obavezna.'³⁴ El-'Ajni, da mu se Allah Uzvišeni smiluje, veli: "Njegove riječi: 'a zatim neka kaže...' jesu dokaz da ne smeta da se dova uči malo kasnije nakon namaza, pod uvjetom da to vrijeme ne bude dugo."³⁵ Mubarekfuri, da mu se Allah Uzvišeni smiluje, veli: "U njemu je dokaz da se istihara-namaz ne postiže kada

³¹ Zabilježio ga je Taberani u *El-Mu džem el-kebir*, a njegovi prenosioci se nalaze i u *Sahihi ma. Medžme uz-zevid*, 2/258.

³² *El-Ezkar*, str. 179.

³³ Fethu-l-Bari, 11/189.

³⁴ Fethu-l-Bari, 11/189.

³⁵ Umdetu-l-kari šerhu Sahihi-l-Buhari, 6/242.

bi se proučila dova nakon farz-namaza."³⁶ "Kada neko klanja potvrđeni sunnet ili farz, a zatim počne misliti na neki posao nakon što je klanjao, ili za vrijeme namaza, on tim činom ne čini namaz propisan kao istihara."³⁷ Es-Subki, da mu se Allah Uzvišeni smiluje, veli: "Vanjsko literarno značenje ukazuje da je dovoljno klanjati dva rekata mimo farz-namaza, pa makar se radilo o potvrđenim sunnetima, ali pod uvjetom da bude popraćeno nijetom za istihara-namaz, kako je na to ukazao Nevevi."³⁸ Ibn-Kajjim, da mu se Allah smiluje, veli: "Naredba Poslanikova, s.a.v.s, osobi koja želi učiti istihara-dovu, da prije nje klanja dva rekata kao vid *ibadeta* koji prethode njegovu obraćanju (Allahu, dž.š.), te da ta dva rekata ne budu farz-namaz, jeste radi toga da bi se oni odnosili samo na taj željeni cilj."³⁹

"...a zatim neka kaže..."

Mubarekfori, da mu se Allah Uzvišeni smiluje za riječi: "...neka kaže..." smatra se da se one idnose nakon namaza."⁴⁰ Šej El-'Ubejkan, Allah ga Uzvišeni podržao, veli: "Njegove riječi: '...a zatim neka kaže...' ukazuju na to da ne smeta ako se dova ne uči odmah nakon klanjanja dva rekata ukoliko to odgađanje nije dugo, tako da ne smeta napraviti pauzu s nekim drugim kratkim govorom, posebno ukoliko se taj govor ubraja u *adabe* dove, jer je on upotrebio riječ *summe* koja ukazuje na kašnjenje."⁴¹

"Allahu, ja tražim za sebe što je dobro, s Tvojim znanjem, i molim Te da mi daš Svojom moći..."

Glagolski oblik *istef'ale* upotrebljava se kada se traži činjenje nekog djela. Reći ćeš: *istehaffehu*, *ista'melehu*, *ista'dželehu*, kada od njega budeš tražio da nešto ublaži, da radi, da požuri. Merre musta'džilen (prošao je brzo), tj. prošao je tražeći to od sebe, zadužujući sebe. Od toga je izvedeno *istahredžtuhu*, tj. nisam prestajao da se umiljavam i tražim sve dok nije izišao.⁴²

Ibn-Hadžer, da mu se Allah Uzvišeni smiluje, veli: "Slovo *ba* jeste radi objašnjenja uzroka, tj. jer Ti bolje znaš. Isto je i u njegovim riječima *bi-kudretike*

³⁶ Tuhfetu-l-ahvezi, 2/604.

³⁷ Nejlul-evtar, 3/78.

³⁸ El-Menhelul- azb el-mevrud šerhu Suneni Ebi-Davud, 7/198.

³⁹ Komentar hadis u *Šifaul- alil*, str. 38.

⁴⁰ Tuhfetul-ahvezi, 2/604.

⁴¹ Gajetul-meram šerhu mugni zevil-efham, 5/529

⁴² El-Mufessal fi ilmil-luga, 1/336.

(...Svojom moći...), a postoji mogućnost da bude u smislu traženja pomoći, kao u Njegovim riječima: ...*bismillahi medžreha*... ("U ime Allaha je plovidba njena..."), kao što postoji mogućnost da bude radi *isti'tafa* (traženja naklonosti, preklinjanja), kao što je u Njegovim riječima: "...*rabbi bima en'amte 'alejje*" ("Gospodaru moj", reče, "tako mi blagodati koju si mi ukazao...") (El-Kasas,17) Njegove su riječi: "...Svojom moći...", tj. tražim od Tebe da mi daš moć da mogu to uraditi. Postoji mogućnost da značenje bude takvo da mi Ti to odrediš, a pod odredbom se misli na olakšanje.⁴³ Prema tome, to znači: "Tražim od Tebe dobro u onome što sam naumio", a pod dobrom se podrazumijeva sve ono čija korist je veća od štete.⁴⁴ "Tj, molim Te da me uputiš ka dobru u onome što hoću zbog toga što Ti znaš."⁴⁵ "Njegove riječi: "... a zatim neka kaže: 'Allahu, ja tražim za sebe što je dobro, s Tvojim znanjem...', tj., tražim od Tebe uputu ka onome što je najbolje zato što Ti znaš u čemu je uistinu korist, a ja to ne znam."⁴⁶ Mubarekfori, da mu se Allah Uzvišeni smiluje, veli: "...i molim Te da mi daš Svojom moći...", tj. tražim od Tebe da mi daš moć da to uradim. "...i molim Te da mi daš od Tvoje velike blagodati!", tj. da mi specificiraš ono što je dobro, da mi ga objasniš, da mi ga propišeš, da mi daš moć da ga mogu uraditi.⁴⁷

"...i molim Te da mi daš od Tvoje velike blagodati!"

"...i molim Te", tj. tražim to zbog Tvoje velike blagodarnosti, ne zbog toga što ja to zaslužujem, niti zbog toga što je to Tvoja obaveza."⁴⁸

Imam Taberi, da mu se Allah Uzvišeni smiluje, komentarišući Njegove riječi "...a u Allaha je blagodat najveća", veli: "To je, uistinu, obavijest od Allaha, neka je On hvaljen, da svako dobro koje postignu robovi Njegovi u pogledu vjere i dunjaluka jeste u osnovi od Njega, to je vid Njegove blagodarnosti prema njima, bez obzira da li su to oni kod Njega zaslužili"⁴⁹ "Njegove riječi: '...i molim Te da mi daš od Tvoje velike blagodati'" (znače) da je svako davanje od Gospodara blagodat, jer niko kod Njega nema neko pravo u pogledu neke blagodati ili bilo čega. Sve što daje vid je blagodati koju On od Sebe daje. S naše strane ne postoji za to protuvrijednost, kako u prošlosti tako i u budućnosti. Prema tome, ako nekoga potpomogne u zahvaljivanju

⁴³ Fethul-Bari, 11/189.

⁴⁴ Umdetul-kari šerhu Sahihul-Buhari, 6/241.

⁴⁵ Nesai, *Sunen*, 5/80.

⁴⁶ El-Menhelul- azb el-mevrud šerhu Suneni Ebi-Davud, 7/199.

⁴⁷ Tuhfetul-ahvezi, 2/604.

⁴⁸ Nesai, *Sunen*, 5/80.

⁴⁹ Džami'ul-bejan fi vili l-Kur an, 1/664.

i pohvali (Njemu), to je blagodat od Njega, ne u smislu da je hvala i pohvala Njemu potrebna. I tako u nedogled.⁵⁰

"Ti, zaista, sve možeš, a ja ne mogu! Ti sve znaš, a ja ne znam, i Ti si poznavalac tajni!"

Ibn-Hadžer, da mu se Allah Uzvišeni smiluje, veli: "(Ovim riječima) ukazuje se na to da je savršeno znanje i moć jedino kod Allaha Jedinog i čovjek ne posjeduje od toga ništa osim onoga što mu je Allah odredio." Izgleda kao da je rekao: "Gospodaru, Ti posjeduješ moć prije negoli meni daš moć, posjeduješ je kada je meni daješ i nakon što mi je daš."⁵¹

Ali el-Kari', da mu se Allah Uzvišeni smiluje, veli: "...*ve ente 'allamul-gujub*" ("...i Ti si poznavalac tajni!") Ovo je u smislu (iskazivanja) zadovoljstva ili pak vid pružanja dokaza, tj. Ti savršeno znaš ono što ljudi ne znaju, Ti znaš ono što je tajna i što je skriveno, uz ono što je prisutno i vidljivo na dunjaluku i ahiretu. Ove su riječi opširna dopuna i upotpunjavanje u kojima se potvrđuje ono što im je prethodilo. Dova je mjesto prigodno za tako nešto jer se prenosi da Allah Uzvišeni voli one koji ustrajno dovu uče. Možda je mudrost u redosljedu iskazana time što se znanje stavilo na prvo mjesto, ukazivanjem na njegovu sveopćost, a stavljanjem moći iz toga da ona više pogoduje i potrebna je za ispunjenje traženog, a što se ogleda u davanju moći da se učini ono što je najbolje, s tim što je završio isticanjem znanja rečenicom "...i Ti si poznavalac tajni", a nije rekao "Ti si Svemoćan."⁵²

"Allahumme in kunte ta'lem" "Allahu, ako je..."

(Doslovan prevod izraza "*in kunte ta'lem*" jeste "ako znaš") Sindi, da mu se Allah Uzvišeni smiluje, veli: "Neodlučnost u ovim riječima odnosi se na to da čovjek ne zna ono na što se odnosi znanje Njega Uzvišenog, jer nemoguće je da to ne zna Onaj Koji je Sveznajući i o svemu Obavješteni. To je vidljivo literarno značenje."⁵³ Šejh Muhammed es-Subki, da mu se Allah Uzvišeni smiluje, veli: "Allahu, ova stvar mi je nejasna, pa ako je ona u tvome znanju..., tj. ako je u po Tvome znanju ova stvar

⁵⁰ 'Umdetu'l-kari šerhu Sahihi l-Buhari. 6/242.

⁵¹ Fethul-Bari, 11/190.

⁵² Mirkatu'l-mefatih, 3/207.

⁵³ Nesai, *Sunen*, 5/81.

kojom želim dobro za mene... Prema tome, sumnja i neodlučnost odnose se na ono za što je znanje vezano, a ne na samo znanje."⁵⁴

"...ovaj posao..."

Ibn-Hadžer, da mu se Allah Uzvišeni smiluje, veli: "Kontekst ukazuje da treba taj posao navesti, a postoji mogućnost da se zadovolji time što će ga zamisliti u mislima kod učenja dove. Po prvom, njegovo će navođenje biti nakon dove, a po drugom, rečenica je priloška i pretpostavljeno značenje glasi: "...pa neka uči dovu navodeći svoju potrebu."⁵⁵

Šejh Ali el-Kari, da mu se Allah Uzvišeni smiluje, veli: "I spomenut će svoju potrebu, tj. kod njegovih riječi: "...ovaj posao". Tibi veli (da su riječi): "...i spomenut će svoju potrebu", stanje vršioca radnje glagola (imperativa) "*fe lijeku!*" (neka kaže), tj. neka to kaže imenom, ili je to vezano za *li jeku!* u smislu interpretacije, jer je to, tj. (riječ) *jusemma*, u značenju imperativa..." U tome se s njim slaže i Ibn-Hadžer. Taj je stav zasnovan na pretpostavci da su to Vjerovjesnikove riječi, a nije tako. Protiv toga svjedoče originali u kojima se to ne nalazi. Isto tako, nije obavezan uvjet da se istakne potreba i osoba specificira ime te da se to kaže naglas, nego je dovoljno da osobi bude jasna namjera i da to drži u sebi, a Allah najbolje poznaje sve tajne."⁵⁶

"...koristan za mene, moju vjeru..."

Počeo je tražiti prvo ono što je korisno za vjeru jer je ona nešto što je najvrednije za onog ko dovu čini, jer ako mu se u tom pogledu ostvari dobro, to je ono što se traži, a ako će to odvesti u zlo u pogledu vjere, onda nema dobra u činjenju te stvari. Njegove riječi: "...koristan za mene, moju vjeru..." znače da se to dobro očituje u mojoj vjeri. *Hajrun* (dobro) jeste u nominativu i ono je *haber* (predikat) (čestice) *enne*. U jednoj manuskripti stoji *hajren* u akuzativu kao predikat *jekunu* koje je izostavljeno, tj. ako je u Tvome znanju da je ovaj posao (*jekunu hajren li*) dobar za mene."⁵⁷

⁵⁴ El-Menhelul- azb el-mevrud šerhu Suneni Ebi-Davud, 7/199.

⁵⁵ Fethul-Bari, 11/190.

⁵⁶ Merkatul-mefatih, 3/208.

⁵⁷ El-Menhelul- azb el-mevrud šerhu Suneni Ebi-Davud, 7/200.

"...život..."

Njegove riječi: "*me'ašī*", tj. *hajati* ("moj život"). Postoji mogućnost da se sa riječju *me'aš* misli na *el-me'iše* (životno izdržavanje, sredstva za život) od čega čovjek živi, kao što je npr. trgovina. To podržava ono što stoji u predanju Ibn-Mesuda, u nekim njegovim verzijama kod Taberanija u *El-Evsatu*. ("...moju vjeru i moj dunjaluk") i u hadisu Ebu-Ejjuba: "...u mome dunjaluku i ahiretu..."⁵⁸

"...i svršetak (ahiret)" ili je rekao: "...u mojoj bliskoj i dalekoj budućnosti"

Njegovim riječima: "i svršetak" misli se na ahiret. Prema tome, to je potvrda onome što mu prethodi.⁵⁹ Šejh Ali el-Kari, da mu se Allah Uzvišeni smiluje, veli (da su riječi): "...i svršetak (ahiret)" (ili je rekao: "u mojoj bliskoj i dalekoj budućnosti") apozicija za njegove riječi "...moju vjeru." Džezeri je u *Miftahul-husnu* rekao: "*Ev* (ili) na oba mjesta ukazuje na izbor" tj. ti imaš izbor: ako hoćeš možeš kazati: "U mojoj bliskoj i dalekoj budućnosti", ili: "moj život i svršetak (ahiret)." Tibi veli: "Vidljivo značenje ukazuje na to da je on sumnjao da li je Poslanik, s.a.v.s, rekao: '...i svršetak' ili je rekao '...u mojoj bliskoj i dalekoj budućnosti.' Tom mišljenju su se mnogi priklonili."⁶⁰ "Bliska budućnost obuhvata ono što se odnosi na vjeru i na dunjaluk, a daleka budućnost obuhvata to oboje i još uz to svršetak (ahiret)"⁶¹

Šejh Ali el-Kari, da mu se Allah Uzvišeni smiluje, veli: "...ili je rekao", tj. Vjerovjesnik, s.a.v.s, rekao je to umjesto onog što je prethodno spomenuto, ili je pak onaj koji klanja *istiharu* rekao to umjesto prethodno spomenutog: "**...u mojoj bliskoj i dalekoj budućnosti**" *Ev* (ili) u prvom značenju znači sumnju, a u drugom ukazuje na izbor. U svakom slučaju ta značenja se ne mogu pomiriti, kako su neki rekli. Ukoliko bi se ona i pomirila tako što bi *ka/e* (rekao je) bilo izostavljeno u smislu da to bude vid potvrđivanja, za to nema smetnje. Znaj da u onom što se prenosi u drugim hadisima o istihari navodi se samo ovo prvo.⁶²

Ajni, da mu se Allah Uzvišeni smiluje, veli: "Njegove riječi: 'Ti si poznavalac tajni' znače : 'Ja tražim ono što je u budućnosti, a što ne poznaje niko osim Tebe, pa mi od

⁵⁸ El-Menhelul- azb el-mevrud šerhu Suneni Ebi-Davud, 7/200.

⁵⁹ El-Menhelul- azb el-mevrud šerhu Suneni Ebi-Davud, 7/200.

⁶⁰ Merkatul-mefatih, 3/207.

⁶¹ Merkatul-mefatih, 3/207.

⁶² Merkatul-mefatih, 3/208.

toga daj nešto što Ti znaš da je dobro za mene, za moju vjeru i život, za moju blisku i daleku budućnost." Ovdje su spomenuta četiri dijela:

- dobro za njegovu vjeru, ne za dunjaluk;
- dobro koje je posebno za dunjaluk i ne pokazuje se u njegovoj vjeri;
- dobro koje mu se desi u bliskoj budućnosti, dakle na dunjaluku, a čiju će dobrotu doživjeti i na ahiretu;
- dobro na ahiretu, a ono je najbolje.

Međutim, ukoliko se postigne sve četvero, to je najbolje i to je ono za što čovjek treba pitati i moliti svoga Gospodara. Vjerovjesnik je, s.a.v.s, između ostalih dova učio i ovu: "Allahu, poboljšaj mi i unaprijedi moju vjeru u kojoj je zaštita i krepost moja, poboljšaj mi i unaprijedi moj dunjaluk na kojem živim, poboljšaj i unaprijedi moj ahiret na koji se vraćam. Učini da ovaj život bude povećavanje svakog dobra za mene, a smrt odmor od svakog zla. Ti si svemoćan."⁶³

"Ti mi ga odredi (propiši) i olakšaj"

Šejh Ali el-Kari, da mu se Allah Uzvišeni smiluje, veli: "Njegove riječi 'Ti mi ga odredi'", tj. Ti mi ga predodredi. Kaže se *kaddertuš-šej'e ukaddiruhu dammom i kesrom*. To je *et-takdir* (predestinacija). Šihabuddin el-Karrafi u knjizi *Envarul-buruk* veli: "Očito je da *et-takdir* ovdje znači *et-tejsir* (olakšanje), te prema tome glasi: '...olakšaj mi ga.'⁶⁴ "*Fakdurhu li sa dammom* na slovu *dal* ili sa *kesrom*, tj. učini ga da bude u mojoj moći ili *kaddirhu li*, tj. olakšaj mi ga. Prema tome to je metafora za olakšanje i nije u suprotnosti s činjenicom da je predestinacija praiskonska (*ezelijj*)."⁶⁵ Mejrek veli: "*fakdirhu li*" preneseno je *dammom* na slovu *dal* i sa *kesrom* i znači: 'Učini ga u mojoj moći', tako da su njegove riječi (*ve jessirhu li*) traženje olakšanja nakon što je dato da bude u moći. Rečeno je i da *et-takdir* znači *et-tejsir* tako da *ve jessirhu* je *atf tefsirijj* (vezivanje riječi u smislu komentara)."⁶⁶ Njegovo traženje blagodarnosti (berićeta) jest očito, jer nema u opskrbi ili poslu nikakva dobra ako u njima nema berićeta. Ibn-Tejmije, da mu se Allah Uzvišeni smiluje, veli: "Kad se ukaže čovjeku (želja) da nešto (uradi), neka u pogledu toga zamoli Allaha, dž.š, da mu da ono što je dobro klanjajući istihara-namaz kojem nas je podučio učitelj svakog dobra (Muhammed, s.a.v.s.), jer, zaista, njemu je berićet koji se ne može spoznajom

⁶³ Umdetul-kari šerhu Sahihil-Buhari, 6/242.

⁶⁴ Umdetul-kari šerhu Sahihil-Buhari, 6/242.

⁶⁵ Nesai, *Sunen*, 5/81.

⁶⁶ Avnul-Ma bud šerhu Suneni Ebi-Davud, 4/292.

obu-hvatiti, zatim neka izvrši (od tog posla) ono što je u stanju i neka ne radi drugo, ako njemu u pogledu toga postoji neka šerijatska zabrana."⁶⁷

"...a zatim mi daj beričet (blagodat) u njemu"

"a zatim mi daj beričet (blagodat) u njemu", tj. uvećaj dobro i beričet u onome što si mi omogućio i olakšao. Očigledno je da (veznik) *summe* (zatim) jeste za redosljed. Ibn-Hadžer veli: "Mudrost u (upotrebi) '*summe*' jeste u tome što do ispunjenja molbe uglavnom dolazi nakon što prođe određeno vrijeme..." To je izuzetno daleko, jer kad ne bi bila popraćena beričetom, od prvog trenutka, to bi bilo slabo. Da, pojava beričeta može doći kasnije, mada se na to ne misli. Kada bi se npr. prihvatilo da je ispravno ono što je kazao naglas, to u osnovi ne bi odgovaralo smislu i duhu upućivanja molbe i dove.⁶⁸

"Ti ga od mene otkloni i udalji me od njega"

Ajni, da mu se Allah Uzvišeni smiluje, veli: "Njegove riječi 'Ti ga od mene otkloni i udalji me od njega' znače: nemoj moje misli i traženje vezati za njega." Neki pobožni ljudi učili su i ovu dovu: "Allahu, ne dopusti da se moje tijelo umara tražeći ono što mi nije propisano." Neki su rekli da ovo znači traženje onog što je potpunije i otklanjanje onog u čemu nema dobrote. On se nije zadovoljio tražeći da jedno od toga otkloni od njega, jer možda Allah otkloni Svoje dobro od onog ko Ga istiharom moli time što prekine to od Njega tražiti, a tu stvar, u kojoj nema dobra, on traži i možda postigne. Isto tako, možda Allah otkloni tu stvar od onoga ko Ga moli istiharom, ali srce njegovo ne otkloni od toga, nego ono ostane da to traži i želi ga ostvariti, tako da mu se duša ne smiruje. Prema tome, kada otkloni svako od njih od drugoga to je savršnije i potpunije.⁶⁹ Šejh Ali el-Kari, da mu se Allah Uzvišeni smiluje, veli: "...i udalji me od njega", tj. razdaljinom između mene i njega, uskraćivanjem moći tako da ga ne mogu uraditi i stavljanjem prepreka i poteškoća na tom putu. Ibnul-memlek za (riječi) "...i udalji me od njega" veli: "To je potvrda njegovih riječi '...ti ga od mene otkloni'" jer to ne biva od njega otklonjeno, a da u isto vrijeme i on od njega ne bude udaljen. Moguće je da njegove riječi "...ti ga od mene otkloni" znače: "Nemoj me učiniti

⁶⁷ Ibn-Tejmijje, El-Vasijje es-sugra.

⁶⁸ Mirkatul-mefatih, 4/208.

⁶⁹ Umdetul-kari šerhu Sahihil-Buhari, 6/242.

moćnim da ga uradim", a njegove riječi "...i udalji me od njega" znače: "Udalji moje misli tako da to ne bude uzrokom moje brige i razmišljanja, a Allah najbolje zna."⁷⁰

Šejh Ali el-Kari, da mu se Allah Uzvišeni smiluje, veli: "Znak neprihvatanja jeste da čovjeka od nečeg udalji, kako eksplicitno stoji u hadisu. Ovo nije opovrgao niko od uleme, a znakovi su udaljavanja da njegovo srce, nakon što stvar bude od njega udaljena, ne ostane za nju vezano. Na to hadis eksplicitno ukazuje: "Ti ga od mene otkloni i udalji me od njega"⁷¹ Ibnu-Kajjim, da mu se Allah Uzvišeni smiluje, veli: "Njegove riječi: 'Ti ga od mene otkloni i udalji me od njega' znače da On Uzvišeni udaljava Svoga roba od činjenja onoga u čemu čovjek ima izbor, kada On hoće da ga od toga udalji, kao što je Uzvišeni rekao u pogledu Jusufa es-Siddika, a.s: '...tako b, da odvratimo od njega izdajstvo i blud.' Odvraćanje izdajstva i bluda ustvari je odvrćanje srca da bude prema njima naklonjeno. Tako su ona od njega odvrćena time što je otklonjeno ono što ih izaziva."⁷²

"...i odredi (propiši) mi dobro, ma gdje se ono nalazilo"

Tj. olakšaj mi ga i daj mi moć da ga mogu uraditi "...ma gdje se ono nalazilo", tj. dobro u bilo kom vremenu i prostoru.⁷³

"...zatim mi daj da s njim budem zadovoljan!"

"...zatim mi daj da s njim budem zadovoljan!", tj. učini me da s tim budem zadovoljan."⁷⁴ Riječ "*raddini*" ("učini me zadovoljnim") dolazi od riječi "*et-terdije*", a to je činjenje čovjeka zadovoljnim. "*Erdaite*" i "*reddaite*" s *tešdidom* znače "s tim", tj. s dobrim. U predanju kod Nesaija stoji: "...*bi kadaike*" ("...Tvojom odredbom"). Ibnul-melek veli: "Učini me zadovoljnim dobrom koje si mi odredio, jer može se desiti da mu odredi ono što je dobro za njega, a on to vidi kao zlo."⁷⁵ Ajni, da mu se Allah Uzvišeni smiluje, veli: **"...i odredi (propiši) mi dobro, ma gdje se ono nalazilo, zatim mi daj da s njim budem zadovoljan!"**, i to je zbog toga što kada mu odredi dobro, a on s tim nije zadovoljan, bit će mu život zamućen i grješan zbog njegova nezadovoljstva onim što mu je Allah propisao, uprkos tome što je to dobro za njega.

⁷⁰ Mirkatul-mefatih, 3/208.

⁷¹ El-Mevsua el-fikhijje, 3/247.

⁷² Šifaul- alil, str. 38.

⁷³ Mirkatul-mefatih, 3/208.

⁷⁴ Nesai, *Sunen*, 5/81.

⁷⁵ Avnul-Ma bud šerhu Suneni Ebi-Davud, 4/293.

Zado-voljstvo je smirenost duše u pogledu *kadaa* i *kadera*.⁷⁶ Šejh Ali el-Kari, da mu se Allah Uzvišeni smiluje, veli: "Zadovoljstvo odredbom predstavlja najveća vrata ka Allahu i ona se nalaze na staništima onih koji putuju (ka Njemu), odlikovana najuzvišenijim mjestom. Tu je i klanjanje *istihare* jer je ona uzrok zadovoljstva, i čini se prije nego što se odredba izvrši." Tibi, da mu se Allah Uzvišeni smiluje, veli: "Tj, zadovoljstvo Allahovom odredbom, a to je napuštanje srdžbe u čemu se ogleda vid njegove sreće. On je to učinio znakom sreće Njegova roba iz dva razloga: 1) da se on posveti *ibadetu*, jer ako nije zadovoljan odredbom bit će stalno u brigama, zaokupljen mislima o događajima koji se dešavaju i govorit će zašto je to bilo tako, a nije bilo tako i tako; 2) da ne bude izložen Allahovoj, dž.š, srdžbi zbog toga što on to (što je određeno) mrzi. Ta mržnja čovjekova ogleda se u tome da čovjek spominje ono što Allah njemu nije odredio i za šta on nije siguran da li je dobro ili loše i da kaže da mu je to bolje i preče za njega."⁷⁷ Možda je prilika da ukratko prenesem šta je Ibn-kajjim, da mu se Allah Uzvišeni smiluje, rekao u "*Medaridžis-salikin*" govoreći o stupnju zadovoljstva⁷⁸: "Neki pobožni ljudi govorili su: 'Zadovoljstvo znači da ostaviš izbor i da srce bude zadovoljno s onim što je propisano, i da se ne osloniš na svoje planiranje, sve dok Allah ne presudi za ili protiv toga'. Rečeno je da je zadovoljan onaj ko se ne kaje za onim što ga je mimoišlo od imetka i za tim ne tuguje. Neka Allah nagradi onoga koji je rekao:

"Čovjek je zlovoljan, a Gospodar je Onaj Koji određuje,
vrijeme se kreće, a nafaka je podijeljena.
Svako dobro je u onome što je naš Gospodar odabrao,
a u izboru nečijem mimo Njega je pokuda i nesreća."

Omer bin el-Hattab, r.a, veli: "Nije me briga u kakvom stanju osvanuo i omrknuo, bilo u teškoći ili udobnosti." On je jednom prilikom svojoj supruzi Atiki, sestri Seida bin Zejda, rekao, a bio se na nju naljutio: "Tako mi Allaha, zlo ću ti uraditi!" Ona mu je odgovorila: "Možeš li me odvratiti od islama, nakon što me Allah uputio?" "Ne mogu", odgovori on. Na to ona reče: "Čime mi onda možeš nauditi?!" Želi reći da je ona zadovoljna s onim što je određeno i da joj nikako ne može na bilo koji način zlo učiniti osim ako bi je odvratio od islama, a on to nije u stanju.

⁷⁶ Umdetul-kari šerhu Sahihil-Buhari, 6/242.

⁷⁷ Mirkatul-mefatih, 10/56.

⁷⁸ Preneseno iz knjige "Medaridžus-salikine bejne manazili ijake na budu ve ijake neste in", 2/180-235.

Zadovoljstvo je najviši stupanj oslanjanja (*tevekkula*). Onaj ko je čvrst u oslanjanju na Allaha, dž.š. (*tevekkulu*), povjeravanju i predanju (Njemu) taj će postići zadovoljstvo i to je sigurno. Međutim, zbog uzvišenosti zadovoljstva i činjenice da mu se većina ne odaziva, kao i teškoći da se ono postigne, Allah ga svojim stvorenjima nije učinio obaveznim, iz milosti prema njima i da bi im olakšao. Međutim, On ih je na to podstakao, i pohvalio one koji ga ostvare i obavijestio ih da im je nagrada Njegovo zadovoljstvo s njima, a ono je veće i uzvišenije od Dženneta i svega što je u njima.

Jahja bin Muazu je upitan: "Kada čovjek postiže stupanj zadovoljstva?" Odgovorio je: "Kada svoju dušu uspostavi na četiri principa u pogledu njegova odnosa prema svome Gospodaru, pa kaže: 'Ako mi dadneš, prihvatit ću, a ako mi ne dadneš, bit ću zadovoljan. Ako me ostaviš, ja ću Te obožavati, a ako me pozoveš, ja ću Ti se odazvati.'"

Nije uvjet za postizanje zadovoljstva za čovjeka da ne osjeća bol i teškoću, nego da se ne suprotstavlja odredbi i da je ne mrzi. Zbog toga su neki bili u nedoumici u pogledu zadovoljstva s onim što se ne voli, istakli su svoje primjedbe i rekli: "To nije u skladu s prirodom, nego se radi o strpljenju, jer, u suprotnom, kako se može spojiti zadovoljstvo sa antipatijom kad su oni jedno drugome kontradiktorni". Ispravno je reći da među njima nema kontradiktornosti i isključivanja te da postojanje osjećaja bola i antipatije prema nečemu ne isključuje zadovoljstvo, kao što je npr. zadovoljstvo bolesnika da pije lijek koji mu je odvrat, zadovoljstvo postača bolovima od gladi i žeđi u danu žestoke vrućine i zadovoljstvo mudžahida onim što ga zadesi u borbi na Allahovom putu u vidu rana i bola. Husejn bin Ali, r.a, rekao je: "Ko se osloni na dobrotu Allahova izbora neće poželjeti ništa drugo osim onoga što mu je Allah odabrao."

Omer bin el-Hattab, r.a, napisao je Ebu-Musau, r.a: "Svako je dobro u zadovoljstvu, pa ako možeš biti zadovoljan, budi, a ako ne možeš, onda se strpi."

Kada se u srce useli radost imana, kada se okite njegovi osjećaji suštinom uvjerenja i ožive duhom Objave, kada se njegova priroda nivelira, kada se duša koja je naklonjena zlu pretvori u smirenu, zadovoljnu i skrušenu, kada prihvati Allahove propise otvorena i predana srca, tada je osoba potpuno zadovoljna tom vjerskom odredbom i nju voli Allah i Njegov Poslanik. Zadovoljstvo kosmičkim određenjem koje se podudara sa željom, voljom i zadovoljstvom čovjekovim u pogledu zdravlja, bogastva nužna je stvar koju iziskuje priroda, jer odgovara čovjeku, jer to čovjek voli. Prema tome u zadovoljstvu tim nema *ubudijeta* (obožavanja), nego se *ubudijet* ogleda u tome da na to bude uzvraćeno zahvalnošću i priznanjem blagodarnosti, te korištenje te blagodati na ispravan način, onako kako to Allah, dž.š, voli da se

Njegove blagodati koriste i da se Onome Ko je te blagodati dao ne izražava nepokornost, te da čovjek vidi svoju manjkavost u svemu tome.

Zadovoljstvo kosmičkom odredbom koja se odvija suprotno onome što čovjek želi i voli, onako kako mu ne odgovara, a nije u domenu njegova izbora, spada u poželjna djela (*mustehabe*). To su stupnjevi vjernika.

Neki iz prvih generacija rekli su: "Kada bi mi makazama sjekli meso, bilo bi mi draže negoli da se suprostavim nečemu što je Allah odredio govoreći: 'Eh, da to nije odredio.'"

Definicija istihara-namaza

Jezička: traženje izbora u pogledu nečega. Kaže se: "Traži da ti Allah odabere i On će ti odabrati." U hadisu stoji: "Allahov Poslanik, s.a.v.s, podučavao nas je da obavljamo istihara-namaz u svakoj prilici..."⁷⁹

Terminološka definicija: traženje odabira, tj, usmjeravanje interesovanja k onome što je odabrano i preče kod Allaha klanjanjem namaza i učenjem dove za istiharu.⁸⁰ Istihara koja se spominje u sunnetu jeste obraćanje Allahu i traženje spasa kod Njega namazom i dovom da od osobe koja klanja istiharu otkloni neodlučnost i uputi je k onome u čemu je korist, a oko čega se dokazi sukobljavaju, tako da joj nije jasno da li je dobro u pristupanju i izvršavanju toga ili u tome da to ostavi, pa kada joj Allah otvori srce ka nečemu, ona tome pristupi.⁸¹

Značaj istihara-namaza

Toliko je istihara-namaz dostigla značaj u životu i tolika joj je pažnja ukazivana da je Vjerovjesnik, s.a.v.s, svoje ashabe podučavao istihara-namazu kao što ih je podučavao Kur'anu. Ugledni ashab Džabir bin Abdullah veli: "Allahov Poslanik, s.a.v.s, podučavao nas je istihara-namazu kao što nas je podučavao nekoj suri iz Kur'ana." Neki su učenjaci kazali: "Ne treba niko da pristupiti nekoj dunjalučkoj stvari dok ne zamoli Allaha, dž.š, za ono što je najbolje za njega tako što će klanjati dva rekata istihara-namaza."⁸²

Mahmud El-Verrak veli:

"Osloni se na Milostivog u svakoj potrebi

⁷⁹ Lisanul- arab, 5/351.

⁸⁰ El-Mevsua el-fikhijje, 3/241.

⁸¹ Tefsirul-Meragi, 4-5-6/384.

⁸² Kurtubi, El-Džami li ahkamil-Kur'an, 13/318.

koju želiš, jer Allah, uistinu određuje i propisuje.
 Kada Vlasnik Arša Svome robu nešto htjedne,
 zadesit će ga i tu čovjek nema šta birati.
 Čovjek može propasti ondje gdje se čuvao,
 a biti spašen, Allahovom dobrotom, od onoga za čim nije hajao."
 Drugi je rekao:
 "Čovjek je zlovoljan, a Gospodar je Onaj Koji određuje,
 vrijeme se kreće, a nafaka je podijeljena.
 Svako dobro je u onome što je naš Gospodar odabrao,
 a u izboru nečijem mimo Njega je pokuda i nesreća."⁸³

Zašto je propisana istihara-namaz?

Ljudi su u džahilijetu tražili od kipova i bogova, koje su obožavali mimo Allaha, da im odaberu ono što je za njih dobro. Odlazili su vračarima i astrolozima da im bace strijelice. Vjerovali su da im njihove strijelice otkrivaju posljedice koje će nastupiti nakon nekoga djela koji su odlučili činiti ili oko kojeg se razilaze. Islam je došao i to zabranio. Uzvišeni Allah veli: "Zabranjuje vam se strv, i krv, i svinjsko meso, i ono što je zaklano u nečije drugo, a ne u Allahovo ime, i što je udavljeno i ubijeno; i što je strmoglavljeno, i rogom ubodeno, ili od zvijeri načeto, osim ako ste ga preklali, i što je na žrtvenicima žrtvovano, i zabranjuje vam se gatanje strijelicama. To je porok." (El-Maida, 3.)

Imam Taberi, tumačeći Njegove riječi "...i zabranjuje vam se gatanje strijelicama", kaže: "Da putem strjelica tražite spoznaju onoga što vam je određeno ili nije određeno". "*Istakseme*" je došlo na (oblik) "*iste'ale*" od riječi "*el-kasem*". (Kaže se) "*kasemer-rizka vel-hadžat* (razdijelio je nafaku i potrebe). Naime, ljudi u džahilijetu imali su običaj da kada bi neko od njih htio ići na put, borbu i tome slično, izvuku *kidah*, a to su strijelice. Na nekim od tih strjelica bilo je napisano: "Moj gospodar mi je zabranio", a na drugima je pisalo: "Moj gospodar mi je naredio." Ukoliko bi izvukao strjelicu na kojoj je pisalo: "Moj gospodar mi je naredio", učinio bi ono što je naumio, bilo da se radi o putovanju, ratnom pohodu, ženidbi itd. Ukoliko pak izvuče onu na kojoj piše: "Moj gospodar mi je zabranio", odustao bi i suzdržao se od namjere. Zbog toga je rečeno: "...i zabranjuje vam se gatanje strijelicama", jer tim činom oni kao da su tražili od strjelica da im daju nafaku."⁸⁴

⁸³ Kurtubi, El-Džami li ahkamil-Kur an, 13/318.

⁸⁴ Džami'ul-bejan an te vili ajil-Kur an, 5/101.

Ibn-Kesir veli: "Jednina od '*el-ezlam*' jeste '*zulem*'. Slovo '*za*' može biti i sa *fethom* pa se kaže '*zelem*'. Arapi su se time koristili u vrijeme džahilijeta, a radi se o tri strjelice. Na jednoj je pisalo: "Uradi", na drugoj: "Ne radi", a treća je bila prazna i na njoj nije pisalo ništa. Kada izvuče strjelicu na kojoj je pisala naredba, tada pristupi tom poslu, a ako izvuče onu sa zabranom taj posao će ostaviti, a ako izvuče onu na kojoj nema ništa, tada ponavlja izvlačenje. Riječ '*el-istiksam*' izvedena je od '*talebul-kasem*', traženja od strjelica da one izvrše podjelu. Tako je objasnio Ebu-Dža'fer bin Džerir. Ibn-Abbas je o riječima "...i zabranjuje vam se gatanje strjelicama" rekao: "*El-Ezlam* jesu strjelice pomoću koji su tražili da se nešto odredi i podijeli". Isto se prenosi od Mudžahida, Ibrahima Nehaija, Hasana Basrija i Mukatila bin Hajjana. Muhammed bin Ishak i drugi navode: "Najveći kip kod plemena Kurejš zvao se Hubel i bio je postavljen na bunaru, unutar Kabe. U njega su se ostavljali pokloni za Kabu i pohranjivala imovina koja joj je pripadala. Kod njega je bilo sedam strjelica na kojima je pisalo ono o čemu su se oni parničili, a što im nije bilo jasno. Ono što bi im izašlo na strjelici to bi radili i od toga ne bi odstupali. Zabilježeno je u *Sahihajnu* da je Vjerovjesnik, s.a.v.s, pošto je ušao u Kabu, našao slike Ibrahima i Ismaila u čijim rukama su bile strjelice. Rekao je: "Allah ih uništio! Oni su znali da oni strjelicama nisu nikad tražili podjelu nečega."⁸⁵

"...i zabranjuje vam se gatanje strjelicama", tj. zabranjuje vam se da pomoću strjelica tražite spoznaju onoga što vam je podijeljeno na način kako su to Arapi radili u vrijeme džahilijeta. Mudrost zabrane gatanja strjelicama jeste u tome što je to vid praznovjerja, fantazije i varke na koje se ne oslanja niko osim onaj ko je slabog razuma, koji radi bez dokaza i razboritosti, koji ostavlja poslove prepuštajući sebe da bude kao igračka u rukama vračara i gatar. Optimističan je ili pesimističan na osnovu nečega u čemu nema ni optimizma ni pesimizma. Zbog toga je vjera razuma i razboritosti to negirala i odbacila, kao što je negirala vjerovanje u dobre i loše predznake, vraćanje, proricanje budućnosti i druga džahilijetska praznovjerja. Ukoliko misle na Uzvišenog Allaha na osnovu onoga što je napisano (na strjelici): "Moj gospodar mi je naredio", time Uzvišenog Allaha lažno optužuju, a ako misle na kipa, onda je to neznanje i širk jer traže spoznaju budućnosti, a znanje je budućnosti Allah samo za Sebe zadržao."⁸⁶

Ibn-Džerir, da mu se Allah Uzvišeni smiluje, komentarišući riječi: **"...i zabranjuje vam se gatanje strjelicama"**, u svom tefsiru veli da su *el-ezlam* strjelice koje su u džahilijetu kod sebe imali vračari. Kada bi čovjek htio ići na put, ženiti se ili nešto

⁸⁵ Ibn-Kesir, Tefsirul-Kur anil-azim, 3/20-21.

⁸⁶ Tefsirul-Meragi, 4-5-6/382.

raditi, otišao bi vračaru, nešto mu platio i on bi mu izvlačio strijelice. Ukoliko bi izvukao strjelicu na kojoj je bilo nešto što voli, on bi mu naredio da taj posao radi, a ako bi izvukao nešto što ne voli, zabranio bi mu. Primjer za to imamo u slučaju kad je Abdul-Muttalib dao da se bace strijelice u pogledu vode Zemzem (koju je on pronašao i otkopao), te u slučaju (kad je trebao izvršiti zavjet i žrtvovati svoga sina) Abdullaha (pa ga je bacanjem strjelica zamijenio za stotinu deva koje je žrtvovao umjesto njega).⁸⁷ Allah je to sve ovom ummetu zamijenio s istiharom. Šejh Velijjullah u knjizi *Hudždžetullahil-baliga* (2-19) veli: "Ljudi su u džahilijetu, kada im se ukaže potreba za odlaskom na put, ženidbu ili trgovinu, tražili da im u tome presude strijelice, pa je to Vjerovjesnik, s.a.v.s, zabranio, jer to nema utemeljenja nego je to pusta slučajnost. Osim toga, to je laž na Allaha, jer su na strjelicama napisali: "Moj gospodar mi je naredio" i "Moj gospodar mi je zabranio." To im je nadomješteno istihara-namazom."⁸⁸

Propisanost istihara-namaza

Ulema se složila da je istihara-namaz sunnet. Ibn-Hadžer, da mu se Allah Uzvišeni smiluje, veli: "Iz Poslanikovih, s.a.v.s, riječ: '...mimo farza', može se razumjeti da istihara-namaz nije farz. Naš šejh u komentaru na Tirmizija veli: "Nisam vidio da je iko rekao da je istihara-namaz stroga dužnost."⁸⁹ To da istihara-namaz nije stroga obaveza razumije se iz hadisa koji govori da nema obaveze klanjati više od pet namaza: "Jesam li dužan klanjati još nešto mimo njih?" "Nisi, osim da klanjaš dobrovoljni namaz (nafilu)"⁹⁰ "Istihara-namaz jeste poželjan (mustehab) u svim stvarima, kako o tome eksplicitno govori tekst ovog vjerodostojnog hadisa."⁹¹ Da je istihara propisana, postoji konsenzus među muslimanima, ali niko od njih nije rekao da je ona obavezna (vadžib).⁹² "Ulema se složila da je istihara-namaz sunnet."⁹³

⁸⁷ Džami ul-bejan ante vili ajil-Kur an, 5/103.

⁸⁸ Me arifus-sunen, 4/277.

⁸⁹ Fethul-Bari, 11/189.

⁹⁰ Fethul-Bari, 11/189.

⁹¹ *El-Ezkar*, str. 180.

⁹² Tashihud-du a, str. 486.

⁹³ El-Mevsua el-fikhijje, 3/241.

Mudrost klanjanja istihara-namaza

Mudrost propisivanja istihara-namaza je u tome da se čovjek povinuje Allahovoj, dž.š., odredbi, da iziđe (iz domena oslanjanja na svoju) snagu i moć, da traži utočište samo kod Njega Uzvišenog, kako bi objedinio dobro ovoga i budućeg svijeta."⁹⁴

Ibnul-kajjim, da mu se Allah Uzvišeni smiluje, u knjizi *Šifa'ul-'alil* veli: "On Uzvišeni, kako je znan i mudar u izboru Svojih stvorenja i upućivanju na stranputicu onih među njima koje je na stranputicu uputio, On je isto tako znan i mudar u pogledu Svojih naredbi i propisa koji sadrže u sebi pohvalne završetke i uzvišene ciljeve. Uzvišeni Allah veli: "Propisuje vam se borba, mada vam nije po volji! Ne volite nešto, a ono može biti dobro za vas; nešto volite, a ono ispadne zlo po vas. Allah zna, a vi ne znate." (El-Bekara, 216.) Uzvišeni je objasnio da On zna kakvo dobro i korist za njih sadrži ono što im je naredio i da je dolično da im to On odabere i naredi. Oni to možda ne vole ili zbog neznanja, ili zbog toga što zbog svoje prirode to ne vole. U pitanju je Njegovo znanje o posljedicama Njegove odredbe, što oni ne znaju i Njegovo znanje u pogledu odabira Svojih stvorenja, a što oni, također, ne znaju. Ovaj ajet bodri na pridržavanje Allahove odredbe, pa makar to bilo duši teško, i na zadovoljstvo njegovom odredbom, pa makar to duše ne voljele, kako to stoji u hadisu o istihara-namazu: "Allahu, ja tražim za sebe što je dobro, s Tvojim znanjem, i molim Te da mi daš Svojom moći i molim Te da mi daš od Svoje velike blagodati! Ti, zaista, sve možeš, a ja ne mogu! Ti sve znaš, a ja ne znam, i Ti si poznavalac tajni! Allahu, ako je ovaj posao koristan za mene, moju vjeru, život, i svršetak (ahiret) (ili je rekao: "...u mojoj bliskoj i dalekoj budućnosti"), Ti mi ga odredi (propiši) i olakšaj, a zatim mi daj beričet (blagodat) u njemu. A ako je ovaj posao zlo za mene, moju vjeru, život, i svršetak (ahiret), (ili je rekao: "...u mojoj bliskoj i dalekoj budućnosti"), Ti ga od mene otkloni i udalji me od njega i odredi (propiši) mi dobro, ma gdje se ono nalazilo, zatim mi daj da s njim budem zadovoljan."

Pošto je čovjeku potrebno znanje da bi radio ono što je dobro i korisno za njega u životu na dunjaluku i na budućem svijetu, pošto mu je potrebna moć da bi to mogao uraditi, i pošto mu je potrebno da mu se taj posao olakša, a on ništa od toga kod sebe ne posjeduje, nego mu znanje biva dato od Onoga Koji je čovjeka podučio onome što nije znao, njegova snaga i moć data mu je od Njega, pa ukoliko mu ne da moć da to uradi, on ostaje nemoćan, njemu olakšanje dolazi od Njega, pa ako ne dođe, bit će mu teško, pa makar imao moć da ga uradi. Vjerovjesnik, s.a.v.s, uputio

⁹⁴ El-Mevsua el-fikhijje, 3/242.

ga je ka čistom *ibadetu*, a to je dobivanje najboljeg izbora od Onoga Koji zna kako će se poslovi završiti i sve njihove detalje i koji su dobro, a koji zlo. Traženje je moći od Njega, jer ako mu On ne da moć, on je nemoćan. Traženje Njegove blagodarnosti jeste od Njega i ako On njemu ne olakša i ne pripremi, bit će mu nemoguće to uraditi. Pa ako On njemu to odabere Svojim znanjem i pomogne ga Svojom moći i olakša mu Svojom blagodarnošću, on i dalje ima potrebu da ga On drži na tome i da mu da ustrajnost Svojim berićetom koji mu pruža. Berićet sadrži opstojnost i razvoj. To je dodatni dio na ono što mu je On omogućio i olakšao. Nakon što sve to učini, on ima potrebu da ga (Allah) učini da time bude zadovoljan, jer možda mu On osigura nešto što on ne voli te ostane da to mrzi i tako se prema Allahu griješi.

Abdullah bin Omer veli: "Čovjek će, uistinu, tražiti (istihara-namazom) od Allaha da mu odbere i On će mu odabrati, pa će se čovjek rasrditi na svoga Gospodara. Gledat će u posljedice i griješiti se prema Njemu." Ahmed u *Musnedu* od Sa'da bin Ebu-Vekkasa prenosi da je Vjerovjesnik, s.a.v.s, rekao: "Vid sreće čovjekove jeste u traženju dobra putem istihare od Allaha, kao i u njegovom zadovoljstvu onim što mu je Allah odredio. Vid je čovjekove nesreće u zapostavljanju traženja dobra od Allaha putem istihare kao i u mržnji prema onom što mu je Uzvišeni Allah odredio."

Ono što je u čovjekovoj moći okruženo je sa dvije stvari: 1) istihara-namazom prije (nego se uradi); 2) zadovoljstvom nakon (što se uradi).

Vid Allahove, dž.š., podrške Svome robu i njegovo usrećivanje jeste to da ovaj traži putem istihare ono što je dobro, prije negoli nešto uradi, i biva zadovoljan nakon što to uradi. Vid Allahovog, dž.š., ostavljanja Svoga roba bez pomoći jeste takav da Mu ovaj ne klanja istihara-namaz, prije negoli nešto uradi, i nije time zadovoljan nakon što to uradi. Omer bin el-Hattab veli: "Nije me briga da li mi se ujutro desilo ono što volim ili ne volim, jer ja ne znam šta je bolje: ono što volim ili ono što ne volim." Hasan je rekao: "Nemojte antipatisati nesreće koje se događaju i nevolje koje bivaju, jer možda je u nečem što ne volite vaš spas, a možda je u nečem čemu prednost dajete vaša propast."⁹⁵

Relacije istihara-namaza i tevhida (vjerovanja u Allahovu, dž.š., jednoću)

Istihara-namaz u sebi sadrži najuzvišenija značenja *tevhida* time što u njemu Allaha, dž.š., molimo Njegovim lijepim imenima i uzvišenim svojstvima. Uzvišeni Allah veli: "Allah ima lijepa imena pa Ga njima molite." Klanjajući istihara-namaz osoba dolazi do uvjerenja da ima svoga Gospodara, Koji daje onome ko od Njega zatraži,

⁹⁵ Šerhul-'alil, str. 38.

odaziva se onome ko Mu dovu uputi, Koji zna ono što se skriva i ono što grudi u sebi nose: "Reci, niko na nebesima i Zemlji ne zna budućnost (gajb, nepoznato) osim Allaha." U istihara-namazu nalaze se najuzvišenija značenja tevhida time što se oslanja na Allaha, tako što čovjek povjeri sve Allahu: "Neka se na Allaha oslanjaju vjernici." "Kada Allah i Njegov Poslanik nešto odrede, onda ni vjernik ni vjernica nemaju pravo da po svom nahođenju postupe." Prema tome, osoba koja klanja istiharu sve prepušta Allahu bez primjedbi ili osporavanja. "Reci: 'O svemu odlučuje samo Allah.'"

Ibnul-kajjim, da mu se Allah Uzvišeni smiluje, veli: "Ova dova u sebi sadrži potvrdu o postojanju Njega Uzvišenog, potvrdu Njegovih savršenih svojstava: znanja, moći, volje, potvrdu Njegova gospodarenja, prepuštanje svih stvari Njemu, traženje pomoći i oslanjanje na Njega, napuštanje oslanjanja na samog sebe, odricanje od svačije moći i snage osim Njegove. Također i čovjekovo priznavanje svoje nesposobnosti da sigurno procijeni šta je za njega bolje i šta je u stanju uraditi i da li to želi, te da je sve to u rukama njegova Gospodara, Stvoritelja, Istinskog Boga, Koji jedini zaslužuje da bude obožavan."⁹⁶

"Allah je zabranio ta sredstva, tj. vraćanje i gatanje pomoću strjelica time što je objavio islam. On je obznanio da su to znakovi širka, nesreće i nepostojanja istinskog *tevhida* u duši čovjekovoj. Allah je muslimanima to nadomjestio šerijatskom istiharom koja se sastoji iz dva rekata i dove i obznanio da je ona vid *tevhida*, naslov sreće i uspjeha, veza s Allahom, Sveznajućim i o svemu Obavještenim, Koji jedini donosi sreću i mimo Koga niko ne može zlo otkloniti."⁹⁷

Kada treba klanjati istihara-namaz?

Istiharu treba klanjati prilikom odluke da se radi neki posao, bilo da je očito kako je taj posao dobar ili ne. Zejneb je klanjala istihara-namaz kad se htjela udati za Allahova Poslanika, s.a.v.s, uprkos činjenici da je u toj udaji očito svako dobro u koje nema sumnje. Nevevi, da mu se Allah Uzvišeni smiluje, komentarišući Zejnebin hadis u Muslimovom *Sahihu* veli: "U njemu je dokaz da je *mustehab* klanjati istihara-namaz, bez obzira da li bilo očito kako je to djelo dobro ili ne."⁹⁸

Može se desiti da čovjek bude raspoložen za nešto, da to želi, da je u pogledu toga siguran, a da to bude s lošim završetkom i posljedicama. Posebno je istihara-

⁹⁶ *Zadul-me'ad*, "Ezkarus-sefer".

⁹⁷ Tashihud-du'ai, 1/485.

⁹⁸ Sahihu Muslim bi šerhin-Nevevi, 9/229.

-namaz važan kada se čovjek koleba u izboru između više stvari ili se odluči na posao za koji nije siguran da li je dobar ili nije.

Imam Ibn-Kesir, da mu se Allah Uzvišeni smiluje, veli: "Allah je naredio vjernicima kad su neodlučni u svojim poslovima da Njega pitaju za dobro, time što će Ga obožavati (klanjati istiharu), a zatim od Njega tražiti ono što je dobro od onoga što žele. Tako imam Ahmed, Buharija, i autori *Sunena* prenose od Abdurrahmana bin Ebul-Mevalija, on od Muhammeda el-Munkedira, a on od Džabira bin Abdullaha da je rekao: "Allahov Poslanik, s.a.v.s, podučavao nas je da obavljamo istihara-namaz u svakoj prilici, kao što nas je podučavao nekoj suri iz Kur'ana. Govorio je: "Kada neko od vas hoće uraditi (neki posao), neka mimo farza klanja dva rekata..."⁹⁹

U hadisu je dokaz da su istihara-namaz i dova poslije nje poželjni (mustehab) za poslove za koje čovjek ne zna šta je od njih ispravno i dobro."¹⁰⁰ "Istiharu treba klanjati ona osoba koja je naumila nešto što nije grijeh, niti pokuđeno, bilo da je to što je naumila izuzetno značajno ili ne bilo da je u pogledu toga kolebljiva ili ne".¹⁰¹

Stupnjevi istihare

Prvi stupanj: klanjanje dva rekata nijetom istihare, a potom učenje dove. To je najpotpuniji vid.

"Za ovako klanjanu istihara-namaz je najvjerovatnije da će biti uslišana i u vezi s njom postoji konsenzus četiri mezheba. Ona se sastoji iz dva rekata, mimo farz-namaza, sa nijetom istihara-namaza, a potom se uči dova koja je prenesena u tradiciji."¹⁰² "Najpotpunije je da se traži odabir onoga što je najbolje nakon klanjanja dva rekata s nijetom istihara-namaza."¹⁰³ "Najpotpunije je da klanja dva rekata mimo farza, a zatim prouči poznatu dovu."¹⁰⁴

Drugi stupanj: istihara-učenjem same dove.

"To je stav triju mezheba: hanefijskog, malikijskog i šafijskog. Oni drže da je ispravna (istihara) samo s dovom bez toga da se klanja namaz"¹⁰⁵, ukoliko se nije u stanju klanjati namaz i proučiti dova.¹⁰⁶ Munavi, da mu se Allah Uzvišeni smiluje,

⁹⁹ Ibn-Kesir, Tefsirul-Kur'an el-Azim, 3/21.

¹⁰⁰ Tuhfetul-ahvezi, 2/605.

¹⁰¹ Tashihud-du'a, str.486.

¹⁰² El-Mevsu'a el-fikhijje, 3/243.

¹⁰³ Fejdul-Kadir, 2/884.

¹⁰⁴ El-Mefatih, 10/52.

¹⁰⁵ Hašijetu Ibn-Abidin, 1/643, Hašijetu'l-Adevi vel-Hireši, 1/38, El-Futuhat er-rabbaniyye, 3/348.

¹⁰⁶ El-Mevsu'a el-fikhijje, 3/243.

veli: "Osnova sunneta postiže se samom dovom."¹⁰⁷ Imam Nevevi, da mu se Allah Uzvišeni smiluje, veli: "Ukoliko nije u stanju klanjati namaz, neka zamoli za dobro samo dovom."¹⁰⁸

Da li se istihara-namaz klanja u pogledu ibadeta?

Ibn Ebu-Hamza veli: "Za ono što je *vadžib* i *mustehab* ne treba klanjati istiharu i pitati da li to treba raditi ili ne. Isto tako istihara se ne klanja za ono što je zabranjeno (*haram*) ili pokuđeno (*mekruh*) i ne pita se da li to treba ostaviti ili ne. Prema tome, preostao je samo *mubah* (ono što je dopušteno) i *mustehab* (ono što je poželjno). Kada se stvari iz tog domena budu međusobno isključivale, pa čovjek ne zna koju da uradi, tada će klanjati istiharu. Ja velim da se istihara-namaz klanja i u drugim situacijama: u pogledu onog što je *vadžib* (obaveza), *mustehab* (što je poželjno) i u pogledu onog što nije vremenski ograničeno."¹⁰⁹ Ajni, da mu se Allah Uzvišeni smiluje, veli: "U njemu je dokaz da je poželjno (*mustehab*) klanjati istihara-namaz i učiti dovu zabilježenu u sunnetu nakon namaza u stvarima za koje čovjek ne zna da li su dobre ili ne. Što se tiče stvari za koje se zna da su dobre, kao što su *ibadeti*, činjenje dobročinstva itd, tu nema potrebe da se klanja istihara. Da, tačno je da se može istihara klanjati u pogledu obavljanja određenog *ibadeta* u određenom vremenu, kao npr. odlaska na hadž u tekućoj godini, jer postoji mogućnost da mu se na tom putu ispriječi neprijatelj, neko iskušenje ili nakon polaska da bude spriječen dovršiti obrede hadža. Isto tako, lijepo je klanjati istiharu u pogledu naređivanja dobra i odvrćanja od zla, kao u slučaju osobe koja se odmetnula i u slučaju kada postoji bojazan da bi pokušajem da se spriječi zlo nastalo još veće zlo, bilo da je vezano za pojedinca ili zajednicu. Ovo kažem uz napomenu da je u hadisu došlo: "Najvredniji je džihad izrečena riječ istine pred vladarom nasilnikom." Međutim, ukoliko se plaši opće štete za muslimane, neće nijekati to zlo, a ako se plaši štete samo za sebe, ima pravo suprotstaviti se, ali nije obavezan to učiniti."¹¹⁰

Četiri mezheba slažu se da se istihara-namaz klanja za one stvari za koje čovjek ne zna šta je u pogledu njih ispravno. Što se tiče onih stvari za koje se zna da je u njima dobro ili zlo, kao što su *ibadeti*, činjenje dobročinstva, kršenje zabrana i činjenje loših djela, za to nema potrebe klanjati istihara-namaz, osim u slučaju da želi odrediti vrijeme kao što je npr. obavljanje hadža u tekućoj godini, zbog mogućnosti

¹⁰⁷ Fejdul-Kadir, 2/884.

¹⁰⁸ *El-Ezkar*, str. 180.

¹⁰⁹ Fethul-Bari, 11/188.

¹¹⁰ Umdetul-kari, 6/243.

da mu se (na putu) ispriječi neprijatelj, ili ga zadesi iskušenje, ili prilikom dileme u kojem će društvu putovati, da li da mu se pridruži taj i taj ili ne. Prema tome, za istiharu nema mjesta u vezi s pitanjima koja su *vadžib* (obavezna), kao ni pitanjima koja su *haram* (zabranjena) i *mekruh* (pokuđena). Ona se klanja u pogledu *menduba* (onoga što je poželjno) i *mubaha* (onoga što je dopušteno). U osnovi istihara se ne klanja za ono što je poželjno (*mendub*), jer se činjenje *menduba* traži, nego se klanja u situaciji kada postoji kontradikcija, tj. kada se kod osobe sukobe dvije (pohvalne) stvari pa ne zna s kojom bi prvo počeo ili koju bi jedino uradio. Što se *mubaha* (onog što je dopušteno) tiče, za njega se, u osnovi, klanja istihara-namaz."¹¹¹

Vrijeme u kom se klanja istihara-namaz

U spomenutom hadisu nije određeno vrijeme za istihara-namaz. Otuda su neki dopustili da se ona klanja u svim vremenima. Većina uleme pak drži da se ona klanja u vremenima za koja ne postoji zabrana da se u njima obavlja namaz.¹¹² Šejh Ibn-Usejmin, da mu se Allah Uzvišeni smiluje, veli: "Vjerovjesnik, s.a.v.s, uputio je k tome da čovjek klanja dva rekata, mimo farz-namaza, u vremenima za koje nije vezana zabrana. Izuzima se situacija kada se radi o pitanju za koje se boji da će mu izmaći prije isteka vremena u kojem je zabranjeno klanjati. U takvoj situaciji nema smetnje klanjati istiharu-namaz, pa makar se radilo o vremenu u kojem je zabranjeno klanjati. Međutim, što se tiče situacije kada ne postoji vremensko ograničenje, tada nije dopušteno klanjati u vrijeme zabrane, tako da neće klanjati nakon klanjanja ikindija-namaza (dok Sunce ne zađe), neće klanjati nakon sabah-namaza, dok Sunce ne odskoči koliko za jedno koplje; isto tako neće klanjati kad je Sunce u zenitu, dok ne ode s tog položaja; sve to ukoliko se ne boji da će mu to promaći; u suprotnom, klanjat će dva rekata mimo farz-namaza, predati selam i onda proučiti (dovu)..."¹¹³

Oni koji kažu da je za istiharu dovoljno proučiti samo dovu kažu da se to može uraditi u bilo kom vremenu, jer je dovu dopušteno učiti u svim vremenima i ne postoji bilo kakva zabrana u tom pogledu. Međutim, ukoliko se istihara sastoji iz namaza i dove, četiri mezheba zabranjuju da se ona klanja u vremenima za koja postoji zabrana. Malikije i šafije eksplicitno su naveli da je to zabranjeno, s tim što su šafije to dopustile u mekanskom haremu analogizirajući to sa dva rekata nakon tavafa.

¹¹¹ El-Mevsua el-fikhijje, 3/242.

¹¹² El-Menhelul- azbu el-mevrud, 7/199.

¹¹³ Rijadus-salihin, 7/168.

Naime, prenosi se od Džubejra bin Mut'ima da je Allahov, Poslanik, s.a.v.s. rekao: "O sinovi Benu Abdu Menafa, nemojte sprečavati bilo koga ko je tavafo oko ove kuće i klanjao u bilo koje vrijeme u toku dana i noći." Što se hanefija i hanbelija tiče, (oni ne dopuštaju da se istihara klanja u zabranjena vremena) na osnovu opće zabrane da se nafile klanjaju u tim vremenima, a koja se može razumjeti iz hadisa koji to uopćeno zabranjuju."¹¹⁴

Šta se uči nakon *Fatihe*?

Nije prenesen dokaz koji određuje šta se uči nakon *Fatihe*.

Mubarekfuri, da mu se Allah Uzvišeni smiluje, veli: "Nevevi i drugi kazali su da je *mustehab* (poželjno) da se na istihari, na prvom rekatu, poslije *Fatihe*, prouči '*Kul'ja ejjuhel-kafirun*', a na drugom '*Kul-huvallahu ehad*.'" Iraki je rekao: "Nisam naišao ni u jednom predanju hadise koji govore o istihari u smislu šta se u njoj uči."¹¹⁵ Subki u svom komentaru na *Sunen* Ebu-Davuda veli: "Vanjsko literarno značenje spomenutog hadisa upućuje da nema nikakvog ograničenja, tako da na njima ima pravo učiti šta želi."¹¹⁶ Šejh Bekr Ebu-Zejd, Allah Uzvišeni mu uspjeh dao, veli: "Za učenje po redu sure El-Kafirun I-Ihlas ema okaza, što ao to ema okaza a se na prvom rekatu uče riječi Uzvišenog Allaha: "Gospodar tvoj stvara šta hoće, i On odabira..." (El-Kasas, 68-70), a na drugom riječi Allaha Uzvišenog: "Kada Allah i Poslanik Njegov nešto odrede..." (El-Ahzab, 36.)"¹¹⁷ Šejh Asim el-Karjuti, Allah Uzvišeni mu uspjeh dao, veli: "U predanjima ovog hadisa nema ništa što određuje šta se uči na dva rekata istihara-namaza. Prema tome nema nešto prednost u odnosu na ostalo, jer to nije dopušteno određivati osim vjerodostojnim šerijatskim tekstom, s obzirom da *ibadete*, u osnovi, propisuje Zakonodavac. Zbog toga, osoba koja klanja istihara-namaza učit će iz Kur'ana ono što joj je Allah, dž.š. olakšao, bez toga da se pridržava nečeg određenog. Da je poželjno ono što oni spominju, to bi bilo preneseno do nas, a Allah, dž.š. najbolje zna."¹¹⁸

¹¹⁴ El-Mevsua el-fikhijje, 3/224.

¹¹⁵ Tuhfetul-ahvezi, 2/606.

¹¹⁶ El-Menhel el- azb el-mevrud, 7/199.

¹¹⁷ Tashihu-du a, str. 487.

¹¹⁸ Hadisu salat-il-istihareti dirajeten ve rivajeten, (Komentar i predanja o hadisu koji govori o istihara-namazu), str. 57.

Kada se uči dova?

Ibn-Tejmijje, da mu se Allah Uzvišeni smiluje, veli: "Klanjanje istihara-namaza jeste sunnet. Dova kod istihare uči se nakon predavanja selama, kako se navodi u hadisi-šerifu."¹¹⁹ Ibn-Hadžer, da mu se Allah Uzvišeni smiluje, veli: "Vidljivo značenje upućuje da se dova uči nakon namaza, a kada bi je proučio za vrijeme namaza, postoji mogućnost da to bude ispravno, kao što postoji mogućnost da to treba ići po redosljedu, dakle da se namaz klanja prije dove. Naime, mjesto i vrijeme kad se dova uči u namazu jeste za vrijeme sedžde i sjedenja. Ibn Ebu-Džemre veli: "Mudrost da namaz prethodi dovi jeste u tome što je cilj istihare postizanje dobra ovog dunjaluka i ahireta. Za postizanje toga potrebno je pokucati na vrata Gospodara, a za to ništa efikasnije nema od namaza, zbog toga što namaz u sebi sadrži veličanje Allaha, dž.š. Njegovu pohvalu i izražavanje potrebe za Njegovom pomoći u svakom pogledu."¹²⁰ Šejh Bekr Ebu-Zejd, Allah Uzvišeni mu uspjeh dao, veli: "Njena dova uči se nakon predavanja selama. To je stav velike većine, među kojima su i četiri mezheba."¹²¹ Ševkani, da mu se Allah Uzvišeni smiluje, veli: "...**za tim neka kaže...**", ukazuje da nema smetnje da dovom malo zakasni nakon klanjanja namaza, ukoliko to nije vremenski dugo, te da ne smeta rastavljanje između namaza i dove nekim kratkim govorom, posebno ako se radi o nečem što se ubraja u adabe dove. To je zbog toga što je upotrebio (riječ) *summe* (zatim) koja ukazuje na kašnjenje."¹²² "Hanefije, malikije, šafije i hanbelije vele da se dova uči nakon namaza, i to je u skladu s onim što je navedeno u tekstu časnog hadisa, a koji je prenesen od Allahova Poslanika, s.a.v.s. Šafijski učenjaci Šuberi i Ibn-Hadžer, zatim malikija El-Adevi dodali su da je dopušteno proučiti je (dovu) u toku namaza, za vrijeme sedžde ili nakon *et-tehijjatu*."¹²³

Četvrto pitanje u Fetvama Stalne komisije za naučna istraživanja i fetve br. 10666. glasi: "Da li se dova za istiharu uči prije predavanja selama ili nakon predavanja selama i završetka namaza?"

¹¹⁹ Ibn-Tejmijje, *Medžmu u el-fetavi*, 23/421.

¹²⁰ Fethul-Bari, 11/189.

¹²¹ Tashihud-du a, str. 486.

¹²² Nejlul-evtar, 3/78.

¹²³ El-Mevsua el-fikhijje, 3/246.

Odgovor: "Dova za istiharu uči se nakon predavanja selama u istihara-namazu. U Allaha se uzdamo da nam da uspjeh i neka je salavat i selam na našeg vjerovjesnika Muhammeda, s.a.v.s.

(U potpisu) Stalna komisija za naučna istraživanja i fetve:

Predsjednik: Abdul Aziz bin Abdullah bin Baz, zamjenik predsjednika: Abdur-Rezak Afifi, član: Abdullah bin Gudejjan.¹²⁴

Četrnaesto pitanje **u Fetvama Stalne komisije za naučna istraživanja i fetve br. 8864.** glasi:

Pitanje br. 14: "U pogledu istihara-namaza koji se klanja radi nekog posla ili potrebe ili bilo čega drugog, da li je uvjet da naučim napamet dovu koja se prenosi od Muhammeda, s.a.v.s, tj. dovu za istiharu ili se može pročitati iz knjige nakon završetka namaza? Uz to, kako mogu, nakon što klanjam namaz, znati ili osjetiti da me Allah Uzvišeni upućuje da to uradim ili da se toga kanim? Molim te, cijenjeni, šejhu, da mi to pojasniš.

Odgovor: "Ispravno je da dovu naučiš napamet ili da je čitaš iz knjige. Dužnost ti je da mislimo budeš prisutan i skrušen pred Allahom i da budeš iskren u dovi. Nakon toga, propisano je da se posavjetuješ s onima u koje imaš povjerenje, a koji imaju znanje i iskustvo i mogu ti pružiti savjet. Onoga trenutka kada ti se srce nakloni prema nečemu, to je znak da ti je to Allah odabrao. U Allaha se uzdamo da nam da uspjeh i neka je salavat i selam na našeg vjerovjesnika Muhammeda, s.a.v.s."

(U potpisu) Stalna komisija za naučna istraživanja i fetve:

Predsjednik: Abdul Aziz bin Abdullah bin Baz, zamjenik predsjednika: Abdur-Rezak Afifi, član: Abdullah bin Ku'ud i Abdullah bin Gudejjan.¹²⁵

Koliko puta treba ponavljati klanjanje istihara-namaza?

U hadisu nije navedeno koliko se puta klanja istihara-namaz, a ulema u tom pogledu ima nekoliko mišljenja:

1- Ponavljanje (istihare) tri puta.

Imam El-'Ajni, da mu se Allah Uzvišeni smiluje, veli: "Možda se kao dokaz za ponavljanje može uzeti postupak Vjerovjesnikov, s.a.v.s, koji je kada bi učio dovu ponavljao je tri puta."^{126 127}

¹²⁴ Fetava el-ledžne ed-daime lilbuhus el- ilmijje, 8/162.

¹²⁵ Fetava el-ledžne ed-daime lilbuhus el- ilmijje, 8/161-162.

¹²⁶ *Sahihu Muslim*, 'Kitabul-džihad', br. 1794. Osnova ovog hadisa nalaži se i kod Buharije u njegovu *Sahihu*.

¹²⁷ Umdetul-kari, 6/243.

Isto je rekao Ševkani, da mu se Allah Uzvišeni smiluje: "Možda se kao dokaz za ponavljanje može uzeti postupak Vjerovjesnikov, s.a.v.s, koji je kada bi učio dovu, ponavljao je tri puta. To se razumije iz vjerodostojnog hadisa. Prema tome, iako se njime misli na ponavljanje dove u isto vrijeme, ponavljanje dove zbog koje je sunnet klanjati namaz ukazuje da se i namaz ponavlja kao što je slučaj i prilikom dove za kišu."¹²⁸ Ibn-Usejmin, da mu se Allah Uzvišeni smiluje, veli: "Rekli smo da klanja istiharu (do) tri puta jer je običaj Vjerovjesnikov, s.a.v.s, bio da kada bi učio dovu, učio bi je tri puta. A istihara je, ustvari, dova. Možda čovjeku, nakon prvog klanjanja, ne bude jasno šta je najbolje. Ono možda postane jasno nakon prvog, drugog ili trećeg puta. Ukoliko ni tada nije postalo jasno, neka se posavjetuje."¹²⁹

Zabilježili su Ebu-Davud i Nesai, a Ibn-Hibban okarakterisao ga je vjerodostojnim (hadis) od Ibn-Mesuda da je Vjerovjesnik, s.a.v.s, volio ponavljati dovu tri puta, i istigfar činiti tri puta.¹³⁰ Muslim navodi u svom *Sahihu* da se Abdullah bin Zubejr, r.a, kada je htio srušiti Kabu i izgraditi je na temeljima Ibrahimovim, posavjetovao sa svojim saborcima i razišli su se u mišljenju. Rekao im je: "Kada bi nekom od vas kuća izgorjela, zar bi bio zadovoljan da takva ostane, a da je ne obnovi, pa šta onda reći za kuću vašeg Gospodara!? Ja ću svome Gospodaru klanjati istiharu tri puta, a zatim ću izvršiti ono što je preda mnom." Kada je klanjao treći put, odlučio se definitivno da je sruši.¹³¹ Postupak Abdullaha bin Zubejra ukazuje da je dopušteno istiharu ponavljati tri dana, a posebno ako se radi o važnim stvarima kao što je rušenje (i obnova) Kabe.¹³²

2- Ponavljanje (istihare) sedam puta.

Nevevi, da mu se Allah Uzvišeni smiluje, veli: "Da li je lijepo (*mustehab*) istihara-namaz i dovu ponavljati u pogledu jedne te iste stvari, kada mu se ne razbristri šta je ispravno u vezi s tim, ili ostaviti ono čemu njegovo srce nije naklonjeno?" Iraki je rekao: "Očito je da je to *mustehab*. Ponavljanje istihara-namaza spomenuto je u hadisu koji Ibn-Sunni prenosi od Enesa, a on ga podiže do Poslanika, s.a.v.s: "Kada htjedneš nešto, traži od tvoga Gospodara sedam puta, da ti On odabere, zatim pogledaj šta je najbrže ušlo u tvoje srce, jer je u njemu svako dobro." Međutim, ovaj je hadis izuzetno slab i ne može se uzeti kao dokaz.¹³³

3- Ponavljanje (istihare) neograničen broj puta.

¹²⁸ Nejlul-evtar, 3/79.

¹²⁹ Ibn-Usejmin, *Šerhu rjadisu-salihin*, 7/169.

¹³⁰ Ebu-Davud, *Sunen*, "Kitabus-salati", Babul-istigfar, br. 1524.

¹³¹ Muhtesaru Sahihi Muslim, str. 202, br. 771.

¹³² Semir Karni Muhammed, *Kitabul-istihare*, str. 29.

¹³³ Tuhtetul-ahvezi, 2/606.

Semir Karni u svojoj knjizi o istihari veli: "Ispravno je, a Allah najbolje zna, da se ne kaže kako je sunnet ponavljati istihara-namaz. To i ako nije *mustehab* (poželjno) jeste *mubah* (dopušteno), jer je istihara dova, a ponavljanje je dove vid upornosti, a upornost u dovi je poželjna. Uzvišeni Allah voli one koji su uporni u dovi, jer se kroz to pred Gospodarom pokazuje poniznost u obožavanju, bez određivanja da to bude sedam puta, kako to ne bi bilo specificiranje bez oslanjanja na dokaz."¹³⁴

Kako ćeš znati rezultat istihara-namaza?

Nakon što klanja istiharu, osoba treba biti uvjerena u Allahovo obećanje da će da se odazove. Uzvišeni veli: "Gospodar vaš vam veli: 'Učite Mi dovu i Ja ću vam se odazvati', i neka se ne uznemirava onaj kome odgovor zakasni." Od osobe koja klanja istiharu traži se da ne žuri u očekivanju odgovora, jer je to pokušeno. Na to ukazuje hadis: "Svakom biva udovoljeno ukoliko ne bude požurivao, govoreći: 'Molio sam ali mi nije udovoljeno.' Isto tako od njega se zahtjeva zadovoljstvo u pogledu onoga što mu je Allah odabrao."¹³⁵

Jedan od zgodnih događaja vezanih za Allahovo, dž.š., udovoljavanje (isfihare) jeste onaj događaj koji spominje Ibnul-Dževzi u djelu "El-muntezam fi tarihil-mulki vel-umem" gdje kaže: "Kaže, Muhammed ibn Harun et-Taberi: 'Bili smo, ja Muhammed ibn Nasr et-Mervezi, Muhammed ibn 'Alevijje el-Vezzan i Muhammed ibn Ishak ibn Huzejme kod Rebie ibn Sulejmana u Egiptu kako bismo od njega slušali djela iz šafijskog mezheba. Proveli smo tri dana i noći, a da nismo okusili ništa jer su naše proputbine potrošene. Tada sam rekao: 'Sada nam je dopušteno tražiti od drugih pa ko će to učiniti?' Svako od nas stidio se da traži hranu od drugih ljudi. Tada smo se složili da bacimo kocku i ona je pala na Muhammeda ibn Ishaka ibn Huzejmu. On je na to rekao: 'Pustite me da klanjam dva rekata!' Nakon što je klanjao, učio je isfihara-dovu i u tom momentu neko je pokucao na vrata. Jedan je od nas ustao i otvorio vrata, a čovjek koji je kucao bio je sluga Ahmeda ibn Tuluna, emira Egipta. Ispred njega bilo je svijeća a i iza njega. Tražio je dozvolu da uđe pa je ušao, sjeo i zavukao ruku i izvadio komad kože. Zatim je upitao: 'Ko je Muhammed ibn Nasr el-Mervezi?' Rekli smo: 'Ovaj. On tada izvadi kesu u kojoj je bilo pedeset dinara i dode mu je. Zatim reče: 'Emir Muhammed ibn Tulum šalje ti selam i poručuje da to trošiš pa kada potrošiš poslat ćemo ti isto toliko'. Zatim upita: 'A ko je Muhammed ibn Alevijje el-Vezzan?' Rekosmo: 'Evo ovaj.' On i njemu dade isto i

¹³⁴ Semir Karni Muhammed, *Kitabul-istihare*, str. 28.

¹³⁵ El-Mevsu a el-fikhijje, 3/246.

upita: 'A ko je Muhammed ibn Harun et-Taberi?' Ja rekoh: 'Ja sam taj.' On mi tada dade isto kao i mojim drugovima. Nakon toga, opet, upita: 'A ko je Muhammed ibn Ishak ibn Huzejme?' Ja rekoh: 'To je ovaj što je na sedždi: On ga je sačekao da završi pa je i njemu dao isto što i nama. Mi mu tada rekosmo: 'Nećemo ovo primiti dok nas ne obavijestiš o čemu se radi.' On reče: 'Emer Muhammed ibn Tulun bio je na popodnevnom počinku pa mu je u snu došao neki čovjek i rekao: 'O Ahmede! Kakav ćeš imati argument sutra (na Sudnjem danu) kada staneš pred Allaha i kada te upita o četverici učenjaka koji već tri dana nisu ništa jeli?' Tada se on probudio sav preplašen i napisao vaša imena, i spremio vam ove kese s novcem i mene poslao da vas pronađem. Ja sam na sve strane pitao za vas i evo upravo sam vas našao.'" Autor kaže: "Ovaj događaj bilježimo na malo drugačiji način." ¹³⁶

Ibn-Bettal veli: "U hadisu je (dokaz) da onaj ko klanja istiharu treba uložiti napor u učenju dove i da ima nadu da će mu biti uslišano. Ne smije izgubiti nadu u milost jer on, uistinu, moli Plemenitog. Ibn-Ujejne veli: "Nemoj da neko bude spriječen činiti dovu zbog onoga što zna o sebi, tj. slabostima i grijesima, jer Allah je udovoljio dovi Njegovom najgorem stvorenju 'Iblisu, kada je ovaj rekao: 'Gospodaru, ostavi me do dana kada budu proživljeni...' (El-Hidžr, 36.)

Ulema ima više mišljenja o tome kako prepoznati rezultate istihara-namaza:

Prvo mišljenje: da pristupi određenoj stvari u vezi koje je klanjao istiharu i odluči se u bilo kom pogledu.

Ibn-Abdus-Selam je rekao: "Uradit će ono na što se odluči. Kao dokaz za to uzimaju se njegove riječi u nekim predanjima Ibn-Mesudovog hadisa na čijem kraju stoji: "...zatim donese čvrstu odluku." Početak hadisa je: "Kada neko od vas nešto htjedne, neka kaže..."¹³⁷ Vidljivo značenje ukazuje da će uraditi ono u vezi čim je klanjao Allahu istihara-namaz. Pristupit će njegovu izvršavanju, pa ako vidi olakšanje i uspjeh, nastaviti će, u suprotnom prestat će i zaustaviti se, a Allah je Najuzvišeniji, Najznaniiji, Najveličanstveniji i Najmudriji."¹³⁸ Šejh Bekr Ebu-Zejd, Allah Uzvišeni mu uspjeh dao, veli: "U pogledu opredjeljivanja za neku stvar ne postoji neki šerijatski znak. Ono što je preneseno u pogledu toga u hadisu Enesa, r.a, koji on uzdiže do Poslanika, s.a.v.s: "...zatim pogledaj koji će ti najbrže doći srcu, u njemu je svako dobro.", taj hadis nije vjerodostojan."^{139 140} Prema tome, nemoj se ograničavati na dostignuća istihare, nego bilo šta što se uradi u vezi s njom je dobro. To potvrđuje

¹³⁶ "El-Muntezam ti tarihil-muluk vel-umem", 13/234-235.

¹³⁷ Me arifus-sunen, 4/278.

¹³⁸ Behdžetun-nazirin, 2/44.

¹³⁹ Hadis je slab. Vidi: *Tuhfetul-ahvezi*, 2/606.

¹⁴⁰ Tashihud-du a, str. 488.

ono što se navodi na kraju hadisa Ibn-Mesuda, u nekim njegovim predanjima: "...zatim neka se čvrsto odluči."¹⁴¹ Ulema se razila u vezi s pitanjem šta će osoba raditi nakon što klanja istiharu. Neki su rekli: "Radit će ono što joj polazi za rukom." Drugi su rekli: "Radit će ono što joj legne na srce." Vidljivo značenje ukazuje da će uraditi ono u vezi čega je klanjala Allahu istihara-namaz. Pristupit će njegovu izvršavanju, pa ako vidi olakšanje i uspjeh, nastaviti će, u suprotnom, prestat će i zaustaviti se, a Allah je Najuzvišeniji, Najznaniiji, Najveličanstveniji i Najmudriji."¹⁴² Šejh Kemaluddin Ez-Zemelkani (umro 771. g. po H.), da mu se Allah Uzvišeni smiluje, veli: "Kada čovjek klanja dva rekata istihare radi nečega, neka poslije toga radi ono što smatra da treba, bilo da mu je to leglo na srce ili ne. U tome je dobro, pa makar mu na srce i ne leglo. U hadisu nema uslovljavanja da to legne na srce."¹⁴³

Drugo mišljenje: da pristupi onome što mu legne na srce i što voli, ne pod utjecajem strasti.

Učenjak Ali el-Kari, da mu se Allah Uzvišeni smiluje, veli: "Nakon istihare uputit će se onome što mu na srce legne i što zavoli bez utjecaja strasti."¹⁴⁴ Ševkani, da mu se Allah Uzvišeni smiluje, veli: "Treba raditi ono što mu srcu legne nakon istihare i ne treba se oslanjati na ono što mu je prije istihare pod utjecajem strasti bilo na srcu. Onaj ko klanja istiharu treba odmah napustiti svoj izbor, jer, u protivnom, on ne traži od Allaha da mu On odabere, nego to traži od svojih strasti, a možda nije ni iskren u traženju da mu (On) odabere, niti u negiranju (svoga) znanja i moći i potvrđivanju istih Allahu, dž.š. Ukoliko je iskren, on će odmah negirati svoju moć i snagu i onoga što je sebi odabrao."¹⁴⁵

S obzirom da strasti pozivaju dušu na postizanje naslada, bez obzira kako i na koji način, Uzvišeni Allah naredio je da se duši zabrani da ih slijedi. Uzvišeni veli: "A onome ko je pred dostojanstvom Gospodara svoga strepio i dušu od prohtjeva uzdržao..." (E-Nazi'at, 40.) Alim Ibn-Haldun, da mu se Allah Uzvišeni smiluje, veli: "Možda čovjek razmišlja o nečem i to bude u skladu s njegovim strastima, te ga to zadivi i zavede, te ukoliko ne bude analizirao posljedice, upropastit će ga i posao mu uništiti. Trebaš upotrijebiti odlučnost u svemu što želiš i pristupiti mu snažno nakon (traženja) pomoći od Allaha Uzvišenog. I što više klanjaj istiharu tražeći odabir od svoga Gospodara u svim svojim poslovima."¹⁴⁶

¹⁴¹ *El-Ezkar*, str. 180.

¹⁴² *Behdžetun-nazirin*, 2/44.

¹⁴³ *Tabekatuš-šafi ije el-kubra*, 9/206.

¹⁴⁴ *El-Mefatih*, 3/209.

¹⁴⁵ *Nejlul-evtar*, 3/79.

¹⁴⁶ *Tarihu Ibn-Haldun*, 1/551.

Da li je ispravno tražiti od nekog da za nas klanja istiharu?

Šejh Bekr Ebu-Zejd, Allah Uzvišeni mu uspjeh dao, veli: "Traženje od nekog da za nas klanja istiharu, kao npr. od nekog dobrog čovjeka, nema utemeljenje, nego je u suprotnosti sa propisanošću isithare. Ovo kažem uprkos činjenici da su malikije i šafije to dopustile oslanjajući se na opće značenje hadisa: "Ko može svome bratu pružiti neku korist neka je pruži." (Zabilježio ga je Muslim.)¹⁴⁷

Klanjanje istihare za nekoga dopustile su malikije i šafije na osnovu riječi Vjerovjesnika, s.a.v.s: "Ko može svome bratu pružiti neku korist neka je pruži." Malikijski učenjak El-Hattab tu tvrdnju smatra upitnom. On kaže: "Da li je preneseno da čovjek klanja istiharu za drugog? U tom pogledu nisam ništa našao. Vidio sam samo da to neki šejhovi rade." O tome nisu raspravljale hanbelije i hanefije.¹⁴⁸

Veza istihara-namaza sa snovima

Nema dokaza u Kur'anu i sunnetu koji ukazuju na vezu između istihare i snova.

Šejh Muhammed Bedr 'Alim, veli: "Znaj da je ulema u prošlosti i sadašnjosti upozorila da nije uvjet za istihara-namaz da osoba usnije snove, da joj u tim snovima neko nešto kaže ili joj nešto u dušu njenu ubaci. Uzvišeni Allah daje njenom srcu da se prema nečem nakloni i to joj legne na srce i ostane pri tome."¹⁴⁹ Šejh Muhammed Ataullah Hanif veli: "Dakle, ni u čem se ne spominju snovi nakon istihare i da će se u njima vidjeti ono što je dobro. Na ovo skrećem pažnju, jer mnogo svijeta misli da je istihara-namaz ustvari traženje od Allaha da nas obavijesti i pokaže nam. Zbog toga su izmislili za istiharu neka pravila koja Allahov Poslanik, s.a.v.s., nije propisao."¹⁵⁰ "Nije nužno da nakon istihare čovjek bude obaviješten putem snova jer u hadisima nema obećanja za tako nešto."¹⁵¹ "Da čovjek legne spavati nakon istihara-namaza u nadi da će usniti san koji će usmjeriti na izbor između dvije stvari jeste postupak koji nema utemeljenja."¹⁵² Šejh Semir Karni, Allah Uzvišeni mu uspjeh dao, veli: "Međutim, može se desiti da osoba koja je klanjala istihara-namaz vidi san koji joj

¹⁴⁷ Tashihud-dua , 1/488.

¹⁴⁸ El-Mevsu a el-fikhijje, 3/246.

¹⁴⁹ El-Bedrus-sari ila fejdi-l-Bari, 2/247.

¹⁵⁰ Et-Ta likatus-selefijje ala Suneni en-Nesai, 2/67.

¹⁵¹ Me arifus-sunen, 4/278.

¹⁵² Tashihud-du a, 1/488.

objasni dobro od zla u onome za što je Allaha Uzvišenog pitala da joj odabere. To je dobro ukoliko se podudara s onim čemu njeno srce teži, čemu osjeća naklonost i pri čemu osjeća smirenost duše. Međutim, ukoliko snovi pozivaju na nešto, a srce se od toga susteže i to ne voli, onda se ne oslanja na snove niti se na osnovu njih određuje šerijatski propis, niti pitanje određenja, pa čak i ako se snovi ponove. Oni mogu poslužiti samo kao ispomoć."¹⁵³

Uz sve to treba naglasiti da su snovi široko područje koje zahtjeva učene ljude da ih tumače, koji imaju iskustvo i znanje, kojima je posvjedočeno da su dobri, na Pravom putu, ispravnog vjerovanja, i za koje se osvjedočilo da imaju podršku i pomoć od Allaha Uzvišenog u tumačenju snova. A to da čovjek sebe odredi da sam komentariše i tumači sebi snove, ili da pita nekoga ko nije sposoban da snove tumači, vodi čovjeka u more sumnji koje nema obale. Musliman se ne treba baviti snovima toliko da mu oni poremećuju ritam života. U sunnetu je preneseno od Abdullaha bin Ebi-Katade, a on od svoga oca da je Vjerovjesnik, s.a.v.s, rekao: "Dobar je san od Allaha, snovarenje je od šejtana, pa kada neko snovari kakav san od kojeg se prestraši, neka pljucne na svoju lijevu stranu i neka zatraži utočište kod Allaha od zla tog sna. Tada mu on (taj san), uistinu, neće nauditi." (Zabilježio ga je Buharija.)

Koristi od klanjanja istihare

- 1- "U njemu je (tj. u hadisu koji govori o istihara-namazu) dokaz da je vjernik dužan sva svoja pitanja povjeriti Allahu, snagu i moć pripisati Njemu i ne žuditi ni za čim, bilo manje ili više značajno, sve dok se Allahu ne obrati dovom i zamoli Ga da ga uputi ka onom u čemu je dobro i odvрати ga od onog u čemu je zlo, pokoravajući Mu se i izražavajući potrebu za Njegovom pomoći u svemu, i pridržavajući se propisa da samo Njega obožava, i tražeći bericet kroz praksu lidera među svim poslanicima, koja se ogleda u klanjanju istihara-namaza, znajući da mu (On) može propisati nešto što je dobro, a da to čovjek smatra kao zlo, na što se ukazuje u ajetu: "...Ne volite nešto, a ono može biti dobro za vas..."¹⁵⁴
- 2- Tajbi, da mu se Allah Uzvišeni smiluje, veli: "Zadovoljstvo Allahovom odredbom, a koje se ogleda u napuštanju srdžbe, znak je njegove (čovjekove) sreće. On je to učinio znakom sreće Njegova roba iz dva razloga: 1) da se on posveti

¹⁵³ El-Istihare, str.53.

¹⁵⁴ Umdetul-kari, 6/234.

- ibadetu*, jer ako nije zadovoljan s odredbom, bit će stalno u brigama, zaokupljen mislima o događajima koji se dešavaju i govorit će zašto je to bilo tako, a nije bilo tako i tako; 2) da ne bude izložen Allahovoj, dž.š, srdžbi zbog toga što on to (što je određeno) mrzi. Ta mržnja čovjekova ogleda se u tome da čovjek spominje ono što mu Allah nije odredio i u pogledu čijeg zla i dobra nije siguran, govoreći da je to za njega bolje i preče."¹⁵⁵
- 3- Neki mudraci su rekli: "Kome bude dato četvero, četvero mu neće biti uskraćeno. Ko bude zahvalan neće mu biti uskraćen dodatak, ko se pokaje neće mu biti uskraćeno primanje pokajanja, ko čini istiharu, neće mu biti uskraćeno dobro, ko se savjetuje, neće mu biti uskraćena ispravnost".¹⁵⁶
- 4- Šah Velijullah Ed-Dehlevi veli: "U najveće koristi (istihare) ubraja se to što njome čovjek gasi svoje htijenje i što svoj životinjski nagon podređuje melekanskom i potpuno se predaje Allahu. Kada tako postupi, čovjek dostiže stupnjeve meleka u njihovom iščekivanju inspiracije (*ilhama*) od Allaha, a kada im inspiracija dođe, oni to sprovode zbog Božijeg poziva, a ne zbog ličnog egoističkog htijenja."¹⁵⁷
- 5- Šah Velijullah ed-Dehlevi, također, veli: "Smatram da je učestalo klanjanje istihare isproban način za postizanje stupnjeva na kojima su meleki."¹⁵⁸
- 6- "Hadis ukazuje na samlost koju je Poslanik, s.a.v.s, imao prema svome ummetu, njegovo poučavanje svoga ummeta onome što mu je od koristi u pogledu vjere i dunjaluka."¹⁵⁹
- 7- Možda Allah od osobe koja klanja istihara-namaz otkloni zlo za koje Allah ne želi da zadesi Njegova roba. To što je On od njega otklonio možda prividno izgleda da je dobro za čovjeka, a u svojoj biti je zlo. Uzvišeni na to ukazuje Svojim riječima: "Da su imali namjeru da pođu, sigurno bi za to pripremili ono što im je potrebno, ali Allahu nije bilo po volji da idu, pa ih je zadržao, i bi im rečeno: 'Sjedite s onima koji sjede!' Da su pošli s vama, bili bi vam samo na smetnji i brzo bi među vas smutnju ubacili, a među vama ima i onih koji ih rado slušaju. A Allah zna nevjernike."¹⁶⁰ Uzvišeni je obavijestio da Njemu nije bilo po volji da oni (tj. licemjeri) idu s Njegovim Poslanikom, s.a.v.s, u vojni pohod, koji se smatra pokornošću i dobrim djelom i koji im je On naredio. Pošto Njemu to nije bilo po

¹⁵⁵ Tuhfetul-ahvezi, 2/365..

¹⁵⁶ El-Mefatih, 10/52.

¹⁵⁷ Me arifus-sunen, 4/277.

¹⁵⁸ Me arifus-sunen, 4/277.

¹⁵⁹ El-Menhel el- azb el-mevrud, 7/126.

¹⁶⁰ Et-Tevba, 46-47.

volji, On ih je zadržao. Potom je Uzvišeni naveo neke nepogodnosti kojima bi rezultirao njihov odlazak u vojnu s Allahovim Poslanikom, s.a.v.s: "Da su pošli s vama, bili bi vam samo na smetnji...", tj. širili bi među vama samo nered i zlo "i brzo bi među vas smutnju ubacili", tj. među one koji bi to od njih prihvatili i njima se odazvali. Prema tome, njihov izlazak koji bi proizveo nered i prihvatanje njihovog zla od onih koji su u (Poslanikovim, s.a.v.s, redovima), nanio bi veću štetu nego što bi donio korist. Mudrost i milost bili u tome da ih je On spriječio da krenu i ostavio ih da sjede ondje gdje su bili. Prema tome, ovaj primjer učini osnovom za ovo poglavlje i sve analogno s njim uspoređuj.¹⁶¹

- 8- Da zadovoljstvo i strpljenje u pogledu Allahove, dž.š, odredbe i određenja, naročito nakon klanjanja istihare, daje duši mir i spokojstvo. Zbog toga je u dovi rekao: "...zatim me učini zadovoljnim." Ibn-Kajjim, da mu se Allah Uzvišeni smiluje, veli: "Korisno zadovoljstvo, ono koje postiže cilj, jeste ono zadovoljstvo koje postoji nakon što se odredba desi, ne prije nje, jer to što prethodi smatra se odlučnošću da se bude zadovoljno. Pa kada se odredba desi, ta se odlučnost prekida i on poslije toga moli za zadovoljstvo. Ono što je u čovjekovoj moći okruženo je sa dvije stvari: 1) istihara-namazom prije (nego se desi); 2) zadovoljstvom nakon (što se desi). Vid čovjekove sreće jeste u tome da objedini oboje. U *Musnedu* i drugim zbirkama prenosi se od Vjerovjesnika, s.a.v.s: "Vid čovjekove sreće jeste u tome da od Allaha traži putem istihare ono što je dobro i da bude zadovoljan onim što mu je Allah odredio. Vid čovjekove nesreće ogleda se u tome da od Allaha ne traži pomoću istihare ono što je dobro i da bude nezadovoljan onim što mu je Allah Uzvišeni odredio."¹⁶²

Ibn-Dževzi, da mu se Allah Uzvišeni smiluje, u (svojoj knjizi) *Sajdu-hatir*, veli: "Najviši vid neznanja jeste onaj u kojem čovjek osjeća srdžbu u svojoj duši kao refleksiju svojih ciljeva ili da u duši negoduje, ili da kaže: "Ostvarivanje moga cilja ne bi ničemu smetalo i moja dova nije uslišana." Takvi su osjećaji rezultat njegova neznanja, manjkavosti vjere i manjkavosti u predanosti mudrosti. Ko je to postigao cilj, a da potom nikad nije bio u neugodnostima (iskušenjima)? Uzmimo za primjer Adema koji je udobno živio u Džennetu, a potom je izveden iz njega. Nuh je molio za svoga sina, ali mu nije uslišano. Ibrahim, a.s, iskušan je vatrom, a Ismail da bude prinesen kao žrtva, Ja'kub je iskušan time što je izgubio sina, Jusuf borbom protiv strasti, Ejjub bolešću, Davud i Sulejman raznim iskušanjima. Svi su vjerovjesnici

¹⁶¹ Medaridžus-salikin bejne menazili ijake na budu ve ijake neste in, 2/210-211.

¹⁶² Iğasetul-ehfan min mesajidiš-šejtan, 1/33-34.

doživljavali iskušenja. Poznato je šta je sve doživio naš vjerovjesnik Muhammed, s.a.v.s, od gladi, napada, uznemiravanja i drugih životnih iskušenja. Dunjaluk je stvoren radi ispita i iskušenja. Prema tome, razuman čovjek treba navići svoju dušu na strpljenje i znati da ono što se ostvarilo od želja jeste (Allahovo) dobročinstvo, a ono što nije to je onako kako je (Allah, dž.š.) stvorio i kao zakone na dunjaluku odredio, kao što je rečeno:

"Stvoren sam s mahanama, a ti želiš
da budem čist od trunki i mutnine.
Ko se bori protiv urođenog u vremenu
jeste kao onaj koji u vodi traži žišku plamena."

Ovdje se očituje jačina imana i njegova slabost, pa neka vjernik upotrebi lijekove koji se ogledaju u potpunom predanju Vladaru, da presudi Njegova mudrost, i neka kaže: "Rečeno je najvrednijem čovjeku (Muhammedu, s.a.v.s.): 'Od tebe ne zavisi...'" Potom, neka sebi kaže da sprečavanje (neuslišavanje molbe) nije zbog škrtosti, nego zbog dobra koje on ne zna. Neka strpljivi odgodi svoje želje da bi se pokazalo ko se Allahu predao i ko je zadovoljan. Uz sve treba znati da je period ispita i kušnje kratak, a bogatstvo u riznicama postići će se za kratko vrijeme. To izgleda kao kad čovjek iz tame izađe i jutro blagostanja se rodi. Kada svoje shvatanje uzdigne do nivoa da je ono što se desilo volja Uzvišenog Allaha, njegova će vjera iziskivati da želi ono što On želi i da je zadovoljan s onim što On odredi, jer ukoliko ne postupi tako, neće biti u okrilju *ubudijeta* (tj. istinskog obožavanja). Ovo je temelj o kojem treba razmisliti i postupiti u svakoj situaciji kad se cilj ne postigne."¹⁶³

9. U njemu je dokaz da je poželjno da djevojke kod zaruke, prije pristanka, klanjaju istiharu, te da svakom ko povjeri svoja pitanja Allahu Uzvišenom, Allah mu daje šta je bolje za njega na dunjaluku i ahiretu. Ahmed, Muslim i Nesai bilježe preko Sulejmana bin El-Mugire, on od Sabita, a on od Enesa da je rekao: "Kada je Zejnebi istekao priček (*'iddet*), Allahov Poslanik, s.a.v.s, rekao je Zejdu: 'Podsjeti je na mene.' Otišao sam i rekao: 'Zejneba, obraduj se, poslao me Allahov Poslanik, s.a.v.s, da te podsjetim na njega.' Odgovorila je: 'Ništa neću raditi dok ne pitam svoga Gospodara.' Otišla je na mjesto na kojem inače klanja. Ajeti su kur'anski objavljeni i Allahov Poslanik, s.a.v.s, ušao je kod nje bez dozvole."¹⁶⁴

¹⁶³ Sajdul-hatir, 500-501.

¹⁶⁴ *El-Feth*, 8/383.

10. Spuštanje berićeta na onog ko klanja istihara-namaz. Ibn Tejmije, da mu se Allah Uzvišeni smiluje, veli: "Kad se ukaže čovjeku (želja) da nešto (uradi), neka u pogledu toga zamoli Allaha, dž.š., da mu odabere ono što je dobro klanjajući istihara-namaz čemu nas je podučio učitelj svakog dobra (Muhammed, s.a.v.s.), jer, zaista, u njemu je berićet koji se ne može spoznajom obuhvatiti, zatim neka izvrši (od tog posla) ono što je u stanju i neka ne radi drugo, osim ako u pogledu tog postoji neka šerijatska zabrana."¹⁶⁵

Traženje dobra od Allaha, dž.š., putem istihare i savjetovanje s ljudima

Kada bi se osoba uz istiharu posavjetovala s ljudima koji su dostojanstveni i mjerodavni, to bi bilo još bolje. Kroz savjetovanje spajaš umove ljudi sa svojim, njihove spoznaje sa svojom, njihova iskustva sa svojim i ono je dokaz tvoje skromnosti i mudrosti u potrazi za onim što je ispravno u pogledu donošenja određene odluke. I ako ne bi uspio, oni te ne bi mogli koriti, a ni ti sebe ne bi korio jer nisi se oslanjao samo na svoje mišljenje i nisi bio zaveden svojim znanjem, iskustvom i razumom. Uzvišeni Allah veli: "...a nad svakim znalцем ima još znaniji."

Hasan el-Basri, da mu se Allah Uzvišeni smiluje, veli: "Kad god se narod međusobno savjetuje, bude upućen onome što je za njih najispravnije. Uzvišeni Allah veli: "...i savjetuj se s njima"¹⁶⁶, i kaže: "...i koji se o poslovima svojim dogovaraју..."¹⁶⁷ Pjesnik veli:

"Savjetuje se s prijateljem u svemu što je nejasno
i primi savjet dobronamjernika.
Allah je to naredio Svome Vjerovjesniku
rakavši mu: 'Savjetuj se s njima i osloni se (na Mene).'"

Munavi, da mu se Allah Uzvišeni smiluje, veli: "Er-Ragib je rekao: 'Treba se savjetovati u pogledu četveroga:

- dvoje je u pogledu vremena: pomjeranja (posla) naprijed ili nazad: 1) neka razmisli o onome što želi uraditi i da se ne žuri. Rečeno je: 'Čuvaj se friškog mišljenja'; 2) neka s poslom ne oklijeva nakon što se bude u mogućnosti uradili ga. Rečeno je da su najodlučniji ljudi oni koji kada im nešto postane jasno, odmah pristupe realizaciji, a najviše se kolebaju oni koji imaju niske i bezosjećajne duše;

¹⁶⁵ Ibn-Tejmije, El-Vasiije es-sugra.

¹⁶⁶ Alu Imran, 159.

¹⁶⁷ Eš-Šura, 38.

- i dvoje u pogledu ljudi: 1) napuštanje umišljenosti kako je on najpametniji, jer tako rade oni koji su umišljeni. Rečeno je: 'Glup je onaj koga je zadivljenost samim sobom spriječila da se savjetuje i koga je samovolja sriječila da klanja istiharu; 2) da lijepo odabere s kim će se posavjetovati. Pjesnik veli:

'Neće ti svaki savjetnik dati svoj savjet
i nije svako ko ti savjet daje mudar.
Ono što dobije od svoga druga,
pokoran mu je u mjeri koju zaslužuje.'

Ko pristupi nekom poslu nakon što se zaštitio od ove četiri stvari taj je dobro i precizno proračunao, pa i ako njegov posao ne bi uspio, ne bi mu se moglo prigovoriti."¹⁶⁸ Ali el-Kari, da mu se Allah Uzvišeni smiluje, veli: "Nakon toga poželjno je proučiti dovu za istihara-namaz, a nakon što se posavještovalo o određenom pitanju, bilo u vezi vjere ili dunjaluka."¹⁶⁹ Šejh Ibn Usejmin, da mu se Allah Uzvišeni smiluje, veli: "Istihara se upućuje Allahu, a savjetuje se s onima koji imaju zdravo mišljenje i koji su dobri ljudi." To je zbog toga, jer svaki čovjek ima kod sebe određene manjkavosti. Čovjek je nejak stvorenje, mnoge mu stvari mogu biti nejasne, u mnogima se može kolebati, ne znajući šta da radi. Pretpostavimo da je naumio krenuti na put i u nedoumici je da li mu je to dobro ili loše, ili je naumio kupiti auto ili kuću, ili se oženiti iz te i te kuće i tome slično, i u nedoumici je šta da radi? Mi kažemo: "Pred njim su dva puta: 1) prvi put je da klanjanjem istihara-namaza zamoli Allaha, dž.š, Koji zna šta je bilo i šta će biti, i šta nije bilo, a da je bilo, kako bi bilo; 2) drugi je put da se posavjetuje s onima koji imaju zdravo mišljenje, koji su dobri ljudi i od povjerenja. Autor (tj. Nevevi, da mu se Allah Uzvišeni smiluje) je za dokaz o savjetovanju uzeo dva ajeta iz Allahove knjige, a to su Njegove riječi: "...i savjetuj se s njima"¹⁷⁰ Ova naredba upućena je Vjerovjesniku, s.a.v.s. Uzvišeni Allah veli: "Zato im praštaj i moli da im bude oprošteno i savjetuj se s njima" (Alu Imran, 159)

Vjerovjesnik, s.a.v.s, iako je bio najboljeg promišljanja i najpreciznijeg mišljenja, u nekim pitanjima koja mu nisu bila jasna, savjetovao se sa svojim ashabima. Isto su radile i njegove halife poslije njega. Oni su se savještovali s učenim i dobrim ljudima. Nužna su ova dva uvjeta za one od kojih se traži savjet: da budu učeni i da imaju iskustvo u tim poslovima, da zrelo promišljaju i da nisu brzaci, da budu dobri u vjeri, jer onaj ko nije dobar u vjeri on nije od povjerenja, čak i ako je mudar, pronicljiv i

¹⁶⁸ Fejduł-Kadir, 1/523.

¹⁶⁹ El-Mefatih, 10/56.

¹⁷⁰ Alu Imran, 159.

sposoban u tim poslovima. Ukoliko nije dobar u vjeri, nema dobra u njemu i nije dostojan da se od njega savjet uzima, jer ako nije dobar u vjeri, može iznevjeriti, da nas Allah, dž.š., sačuva, i može uputiti na ono u čemu je zlo, ili na ono u čemu nema nikakva dobra i tako se može desiti zlo i nered koje samo Allah zna. Pretpostavimo da se radi o osobi koja je razvratnik i grješnik, takvu osobu nije dopušteno pitati za savjet, jer bi to vodilo u propast. Isti je slučaj kada je osoba dobra u vjeri, ali je neuka, nesposobna, ne poznaje stvari, brzopleta i bez iskustva. Takvu osobu isto ne treba pitati za savjet, jer ako je naivna i ne poznaje bit i suštinu stvari, može dati ocjenu na osnovu vanjskih pokazatelja, ne znajući šta se u suštini krije. Isto je i sa osobom koja je brzopleta i neiskusna; ta je brzopletost može navesti da te uputi na ono u čemu nema nikakva dobra. Prema tome, osoba mora imati iskustva, biti zdravog razuma i biti dobra u vjeri."¹⁷¹

Čemu se daje prednost istihari ili savjetovanju?

Nevevi veli: "Poželjno je da se osoba prije negoli klanja istihara-namaz, posavjetuje s onim za koga zna da joj može pružiti savjet, s onima koji su prema njoj saosjećajni, koji imaju iskustva i u čiju je vjeru i znanje osoba sigurna." Uzvišeni Allah veli: "...i savjetuj se s njima." Kada se posavjetuje i učini joj se da je u tome dobro, tada će klanjati istihara-namaz i zamoliti Allaha, dž.š., da joj odabere ono što je najbolje. Ibn-Hadžer el-Hejsemi veli: "Čak u slučaju kontradiktornosti, dat će prednost savjetovanju jer je povjerenje u mišljenje savjetodavca jače od povjerenja u samog sebe, pošto čovjekovom dušom vladaju interesi i njegovi su osjećaji korumpirani. Međutim, ukoliko je čovjekova duša smirena, iskrena u svojoj namjeri, oslobođena od bilo kakvih interesa, tada će prednost dati istihara-namazu."¹⁷²

I na kraju, upućujem preporuku, prije svega, sebi, a potom svakom ko bude čitao ovu poslanicu, da mu istihara-namaz bude prvi korak pri donošenju neke odluke. Isto tako, nadam se da čitalac neće škrtariiti u upućivanju iskrene dove za milost i oprost i neka zna da ima melek koji govori: "I tebi isto toliko."

Hvala Allahu, s Njegovom je podrškom ova poslanica završena i neka je salavat i selam na najodabranije Allahovo stvorenje.

Ponedjeljak, 20.7.1422.g. po H. / 07.10.2001.

S arapskog preveo: dr. Sukrija H. Ramić

¹⁷¹ Rijadus-salihin, 7/167.

¹⁷² El-Mevsu a el-fikhije, 3/234.

Sadržaj

Uvod	7
Razlog pisanja ove poslanice	9
Hadis o istihara-namazu	10
Tahridž (izvori) ovog hadisa	11
Drugi hadisi o istihara-namazu	13
Komentar hadisa	13
"Ti mi ga odredi (propiši) i olakšaj"	24
"Ti ga od mene otkloni i udalji me od njega"	25
Definicija istihara-namaza	29
Značaj istihara-namaza	29
Zašto je propisana istihara-namaz?	30
Propisanost istihara-namaza	32
Mudrost klanjanja istihara-namaza	33
Stupnjevi istihare	36
Vrijeme u kom se klanja istihara-namaz	38
Kada su uči dova	40
Koliko puta treba ponavljati istihara-namaz	41
Kako ćeš znati rezultat istihara-namaza	43
Da li je ispravno tražiti od nekog da za nas klanja istiharu?	46
Veza istihara-namaza sa snovima	46
Koristi od klanjanja istihare	47
Čemu se daje prednost istihari ili savjetovanju?	53
Sadržaj	54